

Universiteit Utrecht
Master Psychologie, Sociale Psychologie

THESIS (37,5 ECTS)
en
STAGEVERSLAG (7,5 ECTS)

Inzichten in secundaire victimisatie

De rol van het geloof in een rechtvaardige wereld en ongeremdheid in reactie op
onschuldige slachtoffers

Gaya Killaars, 3270122

11 januari 2013

Eerste beoordelaar/ Begeleider
Prof. Dr. K. van den Bos, Sociale Psychologie

Tweede beoordelaar
Michèlle Bal, Sociale Psychologie

Samenvatting

In de huidige maatschappij komt het voor dat onschuldige slachtoffers van een seksueel misdrijf de schuld krijgen of dat er negatieve persoonskenmerken aan het slachtoffer gekoppeld worden. Dit proces wordt ook wel secundaire victimisatie genoemd. Gebaseerd op de theorie van een geloof in een rechtvaardige wereld (BJW), wordt in dit onderzoek de invloed van een nog niet eerder toegevoegde variabele onderzocht, namelijk ongeremdheid. Het belangwekkende aan deze variabele is dat verwacht wordt dat ongeremdheid twee effecten kan hebben: dat men meer of minder meegaat in het negatief evalueren van een onschuldig slachtoffer. Uit Studie 1 bleek dat wanneer men ongeremd was en de slachtofferlocatie Utrecht was, men het meer eens was met het negatief evalueren van het onschuldige slachtoffer door anderen. Verder bleken proefpersonen meer aan individuele secundaire victimisatie te doen wanneer de dader een medestudent was van het slachtoffer en wanneer de deelnemer zich in een normale staat bevond (Studie 2). Ongeremde proefpersonen in Studie 2 bleken sowieso meer aan negatief evalueren te doen. Concluderend kan er gesteld worden dat ongeremdheid een negatief effect heeft op zowel publieke als individuele secundaire victimisatie wanneer de dreiging van het geloof in een rechtvaardige wereld groot is en dus negatieve effecten heeft voor een onschuldig slachtoffer.

Kernwoorden: geloof in een rechtvaardige wereld, ongeremdheid, secundaire victimisatie, onschuldig slachtoffer.

Inhoudsopgave

	Blz.
Inleiding	6
Geloof in een rechtvaardige wereld	7
Ongeremdheid	9
Huidige onderzoek	11
Studie 1	13
Methode	15
Deelnemers	15
Procedure en materiaal	16
Resultaten	18
Publieke secundaire victimisatie	18
Individuele secundaire victimisatie	21
Individuele verschillen in geloof in een rechtvaardige wereld	21
Additionele analyses	22
Discussie	22
Studie 2	24
Methode	25
Deelnemers	25
Procedure en materiaal	26
Resultaten	29
Individuele secundaire victimisatie	29
Evaluatie dader	32

Additionele analyses	34
Discussie	35
Algemene discussie	36
Implicaties voor de toekomst	39
Conclusie	40
Referenties	41
Bijlage 1: Vragenlijst ongeremdheid, Studie 1	45
Bijlage 2: Vragenlijst normale dag, Studie 1	47
Bijlage 3: Vragenlijst publieke secundaire victimisatie Utrecht, Studie 1	48
Bijlage 4: Vragenlijst publieke secundaire victimisatie Maastricht, Studie 1	50
Bijlage 5: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie, Studie 1	52
Bijlage 6: Vragenlijst geloof in een rechtvaardige wereld (BJW-zelf/ BJW-anderen), Studie 1	53
Bijlage 7: Debriefing, Studie 1	54

Bijlage 8: Univariate overzicht. Gemiddelde scores op publieke secundaire victimisatie per item, Studie 1	55
Bijlage 9: Vragenlijst ongeremdheid , Studie 2	63
Bijlage 10: Vragenlijst normale dag, Studie 2	65
Bijlage 11: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie medestudent, Studie 2	66
Bijlage 12: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie professor, Studie 2	69
Bijlage 13: Script proefleider, Studie 2	71
Bijlage 14: Debriefing, Studie 2	72
Bijlage 15: Univariate overzicht. Gemiddelde scores op individuele secundaire victimisatie per item, Studie 2	73
Bijlage 16: Stageverslag	83

Inleiding

“Karin loopt ’s avonds laat in haar eentje in het donker over straat. Ze wilt snel thuis zijn dus neemt ze een kortere route via een klein steegje. Halverwege het steegje hoort ze voetstappen achter haar galmen. Ze gaan steeds sneller. Karins hart klopt in haar keel. Ze is zo bang dat ze niet durft om te kijken. Plots voelt ze een hand voor haar mond en glijdt de andere hand onder haar rokje. Ze probeert te gillen maar het heeft geen zin. Wreed wordt ze verkracht, waarna ze huilend op de grond achter wordt gelaten.”

Hierboven wordt een voorbeeld geschetst van een veelvoorkomend slachtofferscenario. We kunnen er tegenwoordig niet meer omheen of een dergelijk voorval vindt plaats in je eigen omgeving. Je zou kunnen verwachten dat wanneer zoiets zich voordoet, men volgens de norm ondersteunend en empathisch reageert. Hoewel het slachtoffer onschuldig is, blijkt dat we vaak anders met dergelijke slachtoffers omgaan dan men sociaal wenselijk zou denken (Lerner & Miller, 1978; Lerner, 1980). Mensen schuiven namelijk de schuld in de schoenen van het onschuldige slachtoffer of koppelen negatieve persoonskenmerken aan het slachtoffer (Correia & Vala, 2003; Correia, Vala & Aguiar, 2001). Het onschuldige slachtoffer is daardoor niet alleen slachtoffer van een seksueel misdrijf, maar ook van negatieve evaluaties door de omgeving. Dit wordt ook wel individuele secundaire victimisatie genoemd. Het koppelen van negatieve evaluaties aan een slachtoffer heeft grote gevolgen voor het slachtoffer (Campbell & Raja, 1999; Campbell & Raja, 2005; Campbell et al., 1999; Pollard, 1992). Gezien het lage aantal gerapporteerde verkrachtingen, kan er gesuggereerd worden dat dit duidt op een vermijding van secundaire victimisatie van het slachtoffer, wat leidt tot een ernstig sociaal probleem (Stahl, Eek & Kazemi, 2010). Hoe komt het dat we onschuldige

slachtoffers negatief evalueren? Hoe kunnen we dit patroon van secundaire victimisatie doorbreken, zodat we de consequenties voor het onschuldige slachtoffer beperken?

Om antwoord te kunnen geven op deze vragen, wordt hieronder ingaan op de theorie van een geloof in een rechtvaardige wereld om een verklaring te kunnen geven voor deelname aan secundaire victimisatie. Verder zal ik met behulp van het intrigerende concept ongeremdheid uitleggen op welke manier dit concept deelname aan secundaire victimisatie kan versterken of verzwakken. Tot slot zal ik toelichten hoe het huidige onderzoek is opgezet.

Geloof in een rechtvaardige wereld

De theorie van een geloof in een rechtvaardige wereld (*Belief in Just World*, BJW) geeft verduidelijking en een verklaring op bovengenoemde negatief evaluerende reacties van mensen jegens een onschuldig slachtoffer. De BJW-theorie van Lerner en Miller (1978) gaat er vanuit dat mensen gemotiveerd zijn te geloven dat de wereld een eerlijke plek is waar iedereen krijgt wat hij verdient. Geloof in een rechtvaardige wereld geeft een persoon psychische voordelen, zoals het hebben van vertrouwen in de toekomst en het leven zinvol en controleerbaar doen lijken (Lerner, 1980). Individuen zijn geneigd deze psychologische voordelen te beschermen en in te grijpen wanneer er gebeurtenissen plaatsvinden, zoals een verkrachting van een onschuldig slachtoffer, die laten zien dat de wereld geen eerlijke plek is. Wanneer iets slechts gebeurd bij een goed persoon, zouden deze gebeurtenissen ook bij jezelf kunnen plaatsvinden (Hafer, 2000a; Correia & Vala, 2003). Op deze manier bedreigen gebeurtenissen zoals een verkrachting het geloof in een rechtvaardige wereld (Hafer, 2000a).

Het onrecht (in het voorbeeld een verkrachting) dat andere mensen is aangedaan wordt geprobeerd te minimaliseren. Lerner (1980) stelt dat er vier verschillende manieren zijn om met een dreiging van een geloof in een rechtvaardige wereld om te gaan. Lerner (1980) omschrijft drie niet-rationele strategieën waarbij een onrechtvaardige gebeurtenis

gereïnterpreteerd wordt: reïnterpretatie van de oorzaak, wat het geven van de schuld aan het onschuldige slachtoffer inhoudt; reïnterpretatie van het karakter van het slachtoffer; en reïnterpretatie van de uitkomst. Een vierde manier om met een dreiging van BJW om te gaan, is het negeren van de onrechtvaardigheid en mentaal en fysiek terugtrekken om te vermijden om te gaan met de dreiging. De eerste twee manieren, opgesteld door Lerner (1980), duiden op secundaire victimisatie. In de huidige studie wordt uitgegaan van deze eerste twee manieren om met een dreiging van BJW om te gaan.

Terugkoppelend naar het hierboven geschetste slachtofferscenario, vloeit secundaire victimisatie voort uit bescherming van de dreiging van BJW, om zo onrecht te verklaren. Dreiging van een geloof in een rechtvaardig wereld schijnt te verschillen tussen en binnen personen, waardoor niet iedereen in dezelfde mate meedoet aan secundaire victimisatie. Uit onderzoek van Correia en Vala (2003) en Hafer (2000) bleek dat mensen die een groot geloof in een rechtvaardige wereld hebben, meer meedoen aan secundaire victimisatie dan mensen met een laag BJW.

Volgens Sutton en Douglas (2005) kan er in het geloof in een rechtvaardige wereld onderscheid gemaakt worden tussen een persoonlijke eerlijke wereld en een eerlijke wereld voor anderen: BJW-zelf en BJW-andere. BJW-zelf wordt gerelateerd aan mentale gezondheid en BJW-andere wordt gerelateerd aan agressieve sociale attitudes. Een individu houdt zich vooral bezig met zijn eigen eerlijke wereld waarin hij leeft en functioneert en van waaruit dingen verklaard worden. Er wordt daarom veel waarde aan de persoonlijke wereld gehecht (Sutton & Douglas, 2005). Dit leidt ertoe dat wanneer een slachtoffer tot de persoonlijke wereld behoort, dreiging van BJW groter is in vergelijking met een slachtoffer die daar niet toe behoort (Correia et al, 2007). Onderzoek van Aguiar, Vala, Correia en Pereira (2008) wees uit dat een zogeheten *ingroup* slachtoffer iemands BJW meer bedreigt

dan een *outgroup* slachtoffer. Kortom, wanneer het slachtoffer tot de persoonlijke wereld wordt beschouwd, zal het onschuldige slachtoffer meer negatief worden geëvalueerd.

In het onderzoek van Bal en Van den Bos (2010) werd onderzoek gedaan onder studenten naar dreiging van BJW in de vorm van een casus waarin een meisje werd verkracht door haar medestudent of haar professor (een psychologische afstandsmaat). Zij gebruikten een vragenlijst voor het meten van individuele secundaire victimisatie. Uit hun onderzoek bleek dat wanneer de proefpersoon de dader (medestudent vs. professor) als gelijke zag, zij het slachtoffer meer negatief evalueerden (Bal & Van den Bos, 2010). Ook onderzoek van Grubb en Harrower (2009) toont aan dat perceptie van gelijkheid van de dader en het slachtoffer, leidt tot dreiging van BJW en daardoor meer deelname aan secundaire victimisatie.

Bovengenoemde bevindingen geven het normale BJW-effect weer: wanneer de dreiging van BJW groot is en iemand tot de persoonlijke wereld beschouwt wordt, zal men meer aan secundaire victimisatie doen.

Ongeremdheid

In de literatuur is bewezen dat bovenstaand fenomeen een automatisme van de mens is om te kunnen omgaan met sociale situaties en het behouden van BJW (Hafer, 2000a). Echter, er is nog nooit onderzocht hoe dit proces doorbroken kan worden. Ongeremdheid zou hierin een rol kunnen spelen. In de literatuur en in de media wordt ongeremdheid vaak bediscussieerd. Niet alleen de negatieve maar ook de positieve effecten van ongeremdheid worden besproken (Van den Bos, Müller & Van Bussel, 2009, Van den Bos et al., 2011). Alvorens ondersteunende bevindingen te bieden voor bovengenoemde negatieve en positieve effecten van ongeremdheid op secundaire victimisatie, is het nuttig het begrip ongeremdheid eerst uit te leggen. Het concept publieke ongeremdheid wordt in het onderzoek van Gorenstein en

Newman (1980) omschreven als “het menselijk gedrag, dat als gevolg van verminderde controles op responsneigingen is geïnterpreteerd”. Carver en White (1994) hebben hun onderzoek gebaseerd op de theorieën van Gray (1981, 1982, 1990). Gray (1981, 1982) onderscheidt twee motivationele systemen die ten grondslag liggen aan gedrag en affect: het “Behavioural Activation System” (BAS) en het “Behavioural Inhibition System” (BIS). Het BAS systeem is gevoelig voor positieve stimuli, zoals beloningsgedrag, hoop, geluk en opgetogenheid (Avila, 2001; Carver & White, 1994). Dit systeem leidt tot het opzoeken van gewenste doelen (Gray, 1981, 1990). Het BIS controleert de ervaring van angst in reactie op angstrelevante signalen. Dit systeem is gevoelig voor niet-belonende signalen, signalen van straf en nieuwheid (Gray, 1981). Dit systeem zet individuen aan tot het vermijden van ongewenste prikkels (Avila, 2001; Carver & White, 1994). Het vermijden van deze ongewenste signalen kan in bepaalde situaties ook leiden tot remming van het nastreven van doelen (Carver & White, 1994).

Van den Bos, Müller en Van Bussel (2009) lieten in hun onderzoek, gebaseerd op de theorie van Carver en White (1994), zien dat een lage score op BIS gepaard gaat met het hebben van weinig tot geen remmingen. Dit wil zeggen dat activering van BIS leidt tot een bepaalde mate van ongeremdheid. In hun onderzoek naar ongeremdheid, kwam naar voren dat ongeremdheid ook positieve effecten kan hebben. Zij maakten gebruik van vragenlijsten waarin proefpersonen met behulp van drie vragen, herinnerd werden aan eerder vertoond ongeremd gedrag. Wanneer de proefpersonen met ongeremdheid werden gemanipuleerd, hadden zij een verminderde controle op hun reacties. Het hulpgedrag wat zij vervolgens vertoonden kwam voort uit hun onbewuste, interne normen. Zij toonden aan dat herinnering aan ongeremd gedrag, positieve effecten heeft op hulpgedrag. De vragenlijst waarin proefpersonen aan ongeremd gedrag werden herinnerd, bleek dus een goede manipulatie te zijn om ongeremd gedrag te veroorzaken.

Onderzoek van Bartelds, Hoogland, Killaars en Van den Hoek (2010) liet ook positieve effecten van ongeremdheid. In hun onderzoek kwam naar voren dat mensen in een ongeremde staat, prosociaal gedrag vertoonden en sociale scripts werden doorbreken.

Algemene negatieve effecten van ongeremdheid worden vaak gezocht in asociaal of storend gedrag van mensen, waarbij men geen rekening houdt met de omgeving (Suler, 2004). Tevens is uit onderzoek gebleken dat ongeremdheid geassocieerd wordt met het ontstaan van middelenafhankelijkheid op vroege leeftijd (Iacono, Malone & McGue, 2008). Ongereemdheid werd in dit onderzoek geassocieerd met persoonskenmerken zoals een bepaalde mate van impulsiviteit. Impulsiviteit en ongeremdheid kunnen leiden tot negatieve effecten op iemands functioneren en/of welzijn (Iacono, Malone & McGue, 2008). Dit sluit aan bij een van de hypothesen zoals besproken in Bartelds, Hoogland, Killaars en Van den Hoek (2010), waarin ongeremdheid werd geassocieerd met ‘je eigen ding doen’ en negatieve effecten zou kunnen hebben op hulpgedrag.

Uit bovenstaande bevindingen kan verwacht worden dat ongeremdheid tot tegensprekende uitkomsten kan leiden. Enerzijds leidt ongeremdheid tot prosociaal gedrag waardoor, in combinatie met secundaire victimisatie, mensen minder mee zouden gaan in secundaire victimisatie. Anderzijds zouden ongeremde mensen meer hun eigen ding kunnen doen op een negatieve manier: meegaan in secundaire victimisatie. Dit zijn dus twee tegenstrijdige hypothesen, waarvan de eerst genoemde een nieuw inzicht zou kunnen bieden op de positieve effecten van ongeremdheid.

Huidige onderzoek

In het huidige onderzoek wordt de nadruk gelegd op secundaire victimisatie. In Studie 1 wordt een nieuwe manier van het meten van publieke secundaire victimisatie onderzocht. Proefpersonen worden herinnerd aan een situatie waarin zij zich zonder remmingen

gedroegen vs. een normale dag (Van den Bos, Müller & Van Bussel, 2009, Van den Bos et al., 2011). Vervolgens krijgen zij een casus te lezen waarin een meisje werd verkracht. In deze casus vindt er een fysieke afstandsmanipulatie plaats, waarbij de plaats van de verkrachting Utrecht vs. Maastricht is. Er is gekozen voor een verkrachting als voorbeeld van een situatie. Er is gebleken dat mensen negatiever reageren op een slachtoffer van een seksueel misdrijf en dit een grote bedreiging is voor BJW, wat leidt tot secundaire victimisatie (Brown & Testa, 2008). Daarna krijgen proefpersonen stellingen te zien waarbij anderen het slachtoffer al negatief hadden geëvalueerd. Hiermee wordt geprobeerd een publieke druk te creëren om publieke secundaire victimisatie te meten. Deze publieke druk is gebaseerd op items van de individuele secundaire victimisatie-vragenlijst zoals gebruikt in het onderzoek van Bal en Van den Bos (2010). Proefpersonen moeten aangeven in hoeverre zij het eens zijn met de door anderen negatief evaluerende stellingen over het slachtoffer. Individuele secundaire victimisatie wordt ter controle van publieke secundaire victimisatie, gemeten aan de hand van dezelfde stellingen als publieke secundaire victimisatie. Echter, bij de individuele secundaire victimisatie-vragenlijst geven proefpersonen zelf aan in hoeverre ze het eens zijn met een negatief geëvalueerde stelling. Tevens wordt de invloed van een geloof in een rechtvaardige wereld op deze publieke en individuele negatieve evaluaties onderzocht aan de hand van dezelfde BJW-vragenlijst zoals gebruikt in Bal en Van den Bos (2010). Hierbij wordt de sterkte van een geloof in een rechtvaardige wereld opgesplitst in de mate van een geloof in een rechtvaardige wereld voor jezelf of voor anderen. De hoofdvraag binnen deze studie betreft in hoeverre ongeremdheid en het geloof in een rechtvaardige wereld een rol spelen in het meegaan met publieke secundaire victimisatie.

In Studie 2 wordt individuele secundaire victimisatie specifiek onderzocht. Er wordt gebruik gemaakt van een emotionele videoclip (Bal & Van den Bos, 2010) in plaats van een casus. De confrontatie en de emotionele lading voor de deelnemer zijn hierbij groter. In deze

casus vindt er een psychologische afstandsmanipulatie plaats, waarbij de dader een medestudent vs. een professor is van het slachtoffer. Tevens wordt er voorafgaand aan de casus dezelfde ongeremdheidsmanipulatie gebruikt als in Studie 1. Dit geldt ook voor de vragenlijst met betrekking tot individuele secundaire victimisatie zoals in Studie 1. Ook hierbij is de vragenlijst gebaseerd op informatie van Bal en Van den Bos (2010). De hoofdvraag die centraal staat in Studie 2 is in hoeverre ongeremdheid en het geloof in een rechtvaardige wereld een rol spelen op individuele secundaire victimisatie.

Studie 1

Hierboven is al kort uitgelegd wat er werd onderzocht in Studie 1. De onafhankelijke variabele publieke secundaire victimisatie, werd op een nieuwe manier getracht te meten. Proefpersonen kregen eerst een vragenlijst waarin zij in een ongeremde vs. niet ongeremde staat werden gebracht (Van den Bos, Müller & Van Bussel, 2009, Van den Bos et al., 2011). Daarna kregen zij een slachtofferscenario te lezen op papier waarbij de plaats van het misdrijf Utrecht vs. Maastricht was. Vervolgens kregen zij twee vragenlijsten (publieke vs. individuele secundaire victimisatie) met daarin negatief evaluerende stellingen over het slachtoffer. Tot slot werd de mate van hun BJW-zelf en BJW-anderen gemeten. Deze studie had als doel het interactie-effect tussen ongeremdheid en BJW op publieke secundaire victimisatie in kaart te brengen.

In deze studie stond een aantal hoofdvragen centraal. Op de eerste plaats is er in dit onderzoek geprobeerd publieke secundaire victimisatie op een geheel nieuwe manier te meten. Er werd verwacht dat wanneer andere mensen het slachtoffer negatief evalueerden (bv.), dit de mening van de proefpersoon zou beïnvloeden. Er werd gebruik gemaakt van een

vragenlijst met stellingen die gebaseerd is op de individuele secundaire victimisatie-vragenlijst uit het onderzoek van Bal en Van den Bos (2010). Proefpersonen kregen deze stellingen te zien met als toevoeging dat anderen het slachtoffer al negatief hadden geëvalueerd. Hiermee werd geprobeerd een publieke druk te creëren om publieke secundaire victimisatie te meten.

Tevens werd individuele secundaire victimisatie gemeten om de scores op deze items te kunnen vergelijken met de scores op publieke secundaire victimisatie, in combinatie met ongeremdheid. Dit werd geoperationaliseerd met inhoudelijk dezelfde items, maar dan zonder publieke druk. Voor deze afhankelijke variabele werden dezelfde verwachtingen gemaakt.

De tweede hoofdvraag binnen dit onderzoek bestond uit het onderzoeken van de invloed van iemands geloof in een rechtvaardige wereld op secundaire victimisatie. Wanneer iemands BJW wordt bedreigd, zal diegene heftiger reageren. Deze dreiging werd getracht gecreëerd te worden door een korte afstand van de slachtofferlocatie uit de casus tot de deelnemer. Hiermee werd geprobeerd het gevoel van de proefpersoon dat het misdrijf ook bij hem/haar plaats zou kunnen vinden vergroot. Wanneer dit gevoel sterk is, zal men dit gevoel sterker willen beschermen. Deelnemers werden geworven in Utrecht. Er werd verwacht dat wanneer de slachtofferlocatie Utrecht was, mensen een grotere bedreiging van BJW zouden ervaren en meer zouden doen aan secundaire victimisatie, in vergelijking met Maastricht als slachtofferlocatie. Dit komt omdat het gevoel dat de kans dat de proefpersoon ook slachtoffer zou kunnen worden groter is bij locatie Utrecht.

Ten derde werd de invloed van ongeremdheid op secundaire victimisatie onderzocht. Het belangwekkende en intrigerende van dit concept binnen het onderzoek is dat de invloed van ongeremdheid op secundaire victimisatie twee mogelijkheden van resultaten op kan leveren. Enerzijds kan ongeremdheid leiden tot prosociaal gedrag (Van den Bos et al, 2009) waardoor proefpersonen minder mee zouden gaan met het publiekelijk de schuld geven en het

verbinden van negatieve eigenschappen aan het onschuldige slachtoffer. Kort gezegd betreft deze verwachting een nieuwe vorm van een positief effect van ongeremdheid. Anderzijds zou herinnering aan ongeremd gedrag kunnen resulteren in deelname aan publieke secundaire victimisatie.

Methode

Deelnemers

Aan het experiment deden 100 deelnemers mee, 51 mannen en 49 vrouwen. De leeftijd van de deelnemers varieerde van 18 tot en met 70 jaar. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen was 25.80 jaar ($SD = 10.08$) en van de mannen 31.75 jaar ($SD = 11.43$). Deelnemers werden willekeurig geworven in de Vinkenbrugstraat in Utrecht. Zij werden toegewezen aan vier verschillende condities met verschillende casussen (zie Bijlage 1, 2, 3 en 4), ofwel een 2 (ongeremd vs. normale dag) x 2 (Utrecht vs. Maastricht) ontwerp. Er werd gekozen om deelnemers op willekeurige wijze aan te spreken en toe te wijzen aan de condities, om de effecten van de omgeving te beperken. Elk van de vier condities bestond uit 25 deelnemers. Tabel 1 geeft een samenvatting weer van het bovenstaande met daarbij de verdeling van mannen en vrouwen in de verschillende condities.

Tabel 1. Aantal mannen en vrouwen, gemiddelde leeftijd en bijbehorende standaarddeviatie, en het aantal mannen en vrouwen per conditie, Studie 1.

	N Totaal	M Leeftijd	SD Leeftijd	N Conditie Ongeremd Utrecht	N Conditie Ongeremd Maastricht	N Conditie Normale dag Utrecht	N Conditie Normale dag Maastricht
Mannen	51	31.75	11.43	11	14	16	10
Vrouwen	49	25.80	10.08	14	11	9	15
Totaal	100	28.83	11.14	25	25	25	25

Procedure en materiaal

In de Vinkenbrugstraat in Utrecht sprak de proefleider mensen aan en vroeg hen: “Zou u mee willen doen aan een kort onderzoek voor mijn afstuderen?”. Wanneer de persoon bevestigend antwoordde werd deze in de steekproef meegenomen als deelnemer. Vervolgens werd de deelnemer toegewezen aan één van de vier condities. De conditie wisselde bij elke deelnemer.

Er werd begonnen met het manipuleren van de staat van de deelnemer. Deelnemers werden in een ongeremde vs. ‘normale’ staat gebracht. In de ongeremdheidsconditie bood de proefleider de deelnemer een vragenlijst aan met daarin drie vragen waarmee deelnemers aan eerder vertoond ongeremd gedrag werden herinnerd (zie Bijlage 1) (Van den Bos, Müller & Van Bussel, 2009, Van den Bos et al., 2011). Hiermee werd getracht deelnemers in een ongeremde staat te brengen. De drie ongeremdheidsvragen waren: 1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een situatie willen beschrijven waarin je geen remmingen voelde? 2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedroeg in die situatie zonder remmingen? 3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervoer in die situatie zonder remmingen? De manipulatie van de onafhankelijke variabele ongeremdheid, werd ook wel ongeremdheidsmanipulatie genoemd in de analyses.

In de normale dag-conditie kreeg de deelnemer een vragenlijst met daarin drie vragen waarbij hij/zij een gewone dag moest beschrijven (Van den Bos, Müller & Van Bussel, 2009, Van den Bos et al., 2011): 1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een normale dag uit je leven willen beschrijven? 2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedraagt op zo’n normale dag? 3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervaart op zo’n normale dag? Er is gekozen voor het geven van een beschrijving van een normale dag, omdat verwacht werd dat dit niet gerelateerd is aan ongeremdheid (Van den Bos et al., 2009). Zie voor een voorbeeld Bijlage 2.

Nadat de deelnemer ofwel in een ongeremde ofwel in een ‘normale’ staat was gebracht, kreeg de deelnemer een casus aangereikt. In deze casus werd een scenario geschetst van een meisje die verkracht was toen ze alleen naar huis fietste ‘s nachts. De plaats van het misdrijf was ofwel Wilhelminapark Utrecht ofwel Stadspark Maastricht. Dit was een fysieke afstandsmanipulatie. Met deze afstandsmanipulatie werd meer dreiging van BJW uitgelokt wanneer de plaats van het misdrijf Utrecht was in vergelijking met Maastricht. Deze verschillende casussen zijn terug te vinden in Bijlage 3 en 4.

Onder de casus stonden negatief evaluerende stellingen van anderen over het slachtoffer vermeld. De deelnemer moest aangeven in hoeverre hij/zij het eens was met de door anderen negatief geformuleerde evaluaties. Hiermee werd getracht publieke secundaire victimisatie te meten. Drie van deze negatieve evaluaties, zogeheten publieke secundaire victimisatie-items, bleken significant te zijn voor het univariaat interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie, “Luuk van der Vegte: Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.””, “Sanne Huizinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.”” en “Sophie Helms: “Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.””. Van deze items werd een schaal gemaakt welke een Cronbach’s alfa had van .72.

Na deze vragenlijst met publieke secundaire victimisatie-items volgde de individuele secundaire victimisatie-items (Bijlage 5). Hierbij werden dezelfde negatieve evaluaties aangeboden. Echter, bij de individuele secundaire victimisatie-vragenlijst geven proefpersonen zelf aan in hoeverre ze het eens zijn met een negatief geëvalueerde stelling. Dezelfde items bleken op univariaat niveau significant voor het interactie-effect: “Ik vind hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.”, “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.” En “Hetgeen Mirjam is overkomen

komt door haar uitdagende kleding.”. Deze items hadden een betrouwbaarheid van Cronbach’s alfa is .75.

Na de vragenlijst met individuele secundaire victimisatie-items werd de vragenlijst aangeboden die de variabele individuele verschillen in een rechtvaardige wereld (BJW-zelf en BJW-anderen) mat (Bijlage 6). Deze BJW-zelf items hadden een betrouwbaarheid van Cronbach’s alfa is .76 en de BJW-anderen items hadden een betrouwbaarheid van Cronbach’s alfa is .85. Er werd afgesloten met het invullen van de demografische gegevens en de mogelijkheid tot het geven van opmerkingen en een emailadres. Wanneer de deelnemer aangaf vroegtijdig te stoppen of wanneer de vragenlijsten allemaal waren ingevuld, gaf de proefleider een mondelinge debriefing. Deze mondelinge debriefing is toegevoegd als Bijlage 7.

Ondanks dat de onafhankelijke variabelen sekse en leeftijd niet centraal staan in de hypothesen, kunnen deze onafhankelijke variabelen natuurlijk wel de reacties van de deelnemers beïnvloed hebben. Om deze reden werd er in de analyse naar de mogelijke invloeden van deze variabelen gekeken. Alle onafhankelijke variabelen werden op nominaal meetniveau gemeten. Echter, de afhankelijke variabele publieke vs. individuele secundaire victimisatie en de onafhankelijke variabele leeftijd werden op interval meetniveau gemeten.

Resultaten

Publieke secundaire victimisatie

De hypothesen werden getoetst aan de hand van een MANOVA-analyse. De afhankelijke variabelen in de eerste analyse waren alle publieke secundaire victimisatie-items. De onafhankelijke variabelen waren ongeremdheid en afstand. Omdat de focus van Studie 1 lag

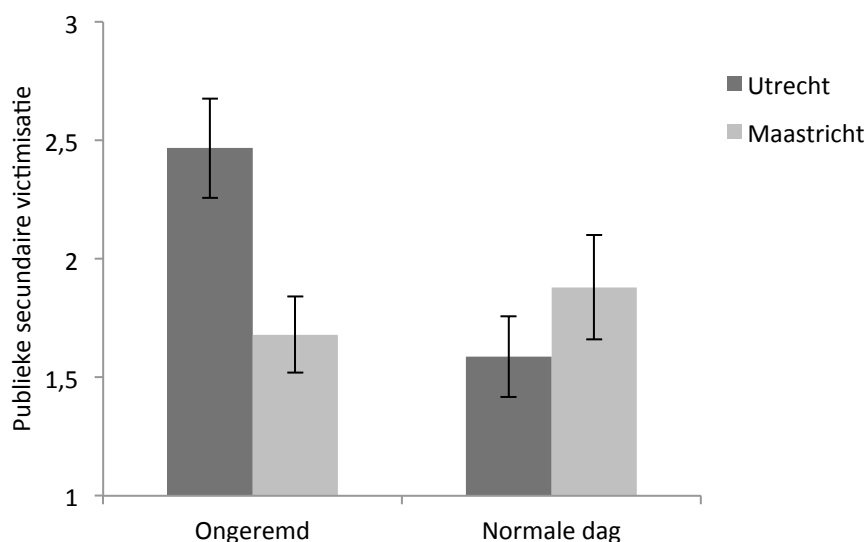
op het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie op publieke secundaire victimisatie, werden alleen de items geselecteerd die een significant interactie-effect lieten zien. Uit de eerste analyse bleken drie items een significant effect te laten zien voor het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie, op univariaat niveau (zie Methode, zie voor complete analyse en gemiddeldes op univariaat niveau en additionele data Bijlage 8). Dit waren de items “Luuk van der Vegte: Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.””, “Sanne Huizinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.”” en “Sophie Helms: “Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.””.

Met deze drie items, zoals genoemd in de Methode, en dezelfde onafhankelijke variabelen als in de vorige analyse, werd vervolgens een 2 x 2 ANOVA op deze schaal uitgevoerd. Er bleek een significant interactie-effect van afstand en ongeremdheid, $F(1, 96) = 7.98, p < .01, \eta_p^2 = .08$. Het hoofdeffect van afstand was niet significant, $F(1, 96) = 2.23, p > .67, \eta_p^2 = .02$. Net als het hoofdeffect voor ongeremdheid, $F(1, 96) = .18, p > .13, \eta_p^2 = .00$.

Het effect van afstand was significant in de ongeremdheidsconditie, $F(1, 96) = 10.60, p < .01, \eta_p^2 = .10$ (ongeremd-Utrecht: $M = 2.47, SD = .106$; ongeremd-Maastricht: $M = 1.68, SD = 0.78$). Met andere woorden, ongeremde proefpersonen waren het significant meer eens met de negatieve evaluaties van anderen wanneer de locatie Utrecht was, in vergelijking met de locatie Maastricht. Een ander significant effect dat werd gevonden is het effect van ongeremdheid in de Utrechtconditie, $F(1, 96) = 8.47, p < .01, \eta_p^2 = .08$ (ongeremd-Utrecht: $M = 2.47, SD = 1.06$; normale dag-Utrecht: $M = 1.59, SD = 0.84$). Ongeremde mensen gingen meer mee met de negatieve evaluaties van anderen, in vergelijking met geremde mensen, wanneer de slachtofferlocatie Utrecht was. Bij de andere twee condities zijn geen significante verschillen gevonden. Er werd geen significant effect gevonden van afstand in de normale

dag-conditie, $F(1, 96) = .55, p > .46, \eta_p^2 = .00$ (normale dag-Utrecht: $M = 1.59, SD = 0.84$; normale dag-Maastricht: $M = 1.88, SD = 1.11$). Wanneer mensen dus een beschrijving van een normale dag moesten geven, hadden beide slachtofferlocaties geen invloed op de evaluaties van het slachtoffer. Ook werd er geen significant effect gevonden van ongeremdheid in de Maastrichtconditie, $F(1, 96) = 1.18, p > .28, \eta_p^2 = .01$ (ongeremd-Maastricht: $M = 1.68, SD = 0.78$; normale dag-Maastricht: $M = 1.88, SD = 1.11$). Ofwel, er was geen significant verschil tussen geremde en ongeremde mensen, in het meegaan van negatieve evaluaties van anderen wanneer de slachtofferlocatie Maastricht was.

Uit deze resultaten komt naar voren dat wanneer men ongeremd was en de slachtofferlocatie Utrecht was, men het meer eens was met het negatief evalueren van het slachtoffer door anderen. Bovengenoemde resultaten zijn terug te vinden in Figuur 1. In deze figuur is af te lezen dat de cel waarin de slachtofferlocatie Utrecht was en men in ongeremde staat was gebracht, verschilt van de drie andere cellen. Deze cel duidt het significatie effect van de afstandsmanipulatie en de ongeremdheidsmanipulatie op publieke secundaire victimisatie aan.

Figuur 1. Per conditie de gemiddelde score op het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie op publieke secundaire victimisatie en bijbehorende error, Studie 1.

Met deze resultaten kan er geconcludeerd worden dat er een significant hoofdeffect was van ongeremdheid en van Utrecht als afstand, evenals een sterk significant interactie-effect van afstand en ongeremdheid. Er kan geconcludeerd worden dat wanneer men ongeremd was en de slachtofferlocatie Utrecht was, men het meer eens was met het negatief evalueren van het slachtoffer door anderen. Meegaan met publieke secundaire victimisatie is mogelijk, in het bijzonder wanneer het misdrijf in de leefomgeving van de proefpersoon plaatsvond en de proefpersoon in een ongeremde staat was gebracht. De poging om publieke secundaire victimisatie op een geheel nieuwe manier te meten is dus succesvol te noemen.

Individuele secundaire victimisatie

Voor de items van deze afhankelijke variabele werd ook een betrouwbaarheidsanalyse uitgevoerd. Dezelfde drie items als bij publieke secundaire victimisatie waren significant, met een betrouwbaarheid van Cronbach's alfa = .75. Hierna werd er wederom een 2 x 2 ANOVA op deze schaal uitgevoerd, met als onafhankelijke variabelen ongeremdheid en afstand. Uit deze analyse bleek het interactie-effect marginaal significant te zijn, $F(1, 96) = 3.42, p < .07, \eta_p^2 = .03$. Dit houdt in dat wanneer men zich in een ongeremde staat bevond en de slachtofferlocatie Utrecht was, men marginaal meer aan individuele secundaire victimisatie deed. Met dit marginaal significante resultaat kunnen de twee eerder genoemde tegenstrijdige hypothesen betreft ongeremdheid voor de helft bevestigd worden: ongeremdheid laat een negatief effect zien op secundaire victimisatie op individueel niveau.

Individuele verschillen in geloof in een rechtvaardige wereld

Om beter te begrijpen hoe de relatie zich nou verhoudt tussen secundaire victimisatie en individuele verschillen in BJW, werden er nog meer analyses uitgevoerd. Eerst werd de betrouwbaarheid vastgesteld van alle items van BJW-zelf en BJW-anderen, zoals in de

Methode vermeld. Vervolgens werden hiervan twee schalen gemaakt: een schaal voor BJW-zelf en een schaal voor BJW-anderen, en werd er een GLM uitgevoerd. Uit de drieweginteractie-analyse voor secundaire victimisatie en afstand en ongeremdheid, met BJW-anderen, werd alleen een significant interactie-effect gevonden voor afstand en ongeremdheid, $F(1, 92) = 4.52, p < .04, \eta_p^2 = .05$. Een General Linear Model-analyse met dezelfde variabelen maar dan met BJW-zelf, bleek ook alleen een significant interactie-effect op te leveren voor afstand en ongeremdheid, $F(1, 92) = 5.11, p < .01, \eta_p^2 = .05$. Tevens bleek er een marginaal driewegsinteractie-effect te zijn, $F(1, 92) = 3.26, p < .08, \eta_p^2 = .03$. Andere effecten bleken niet significant en worden om deze reden niet besproken.

Additionele analyses

Om te controleren of het aanbieden van BJW-items als laatste vragenlijst beïnvloed is door de effecten van ongeremdheid en afstand op publieke secundaire victimisatie, werd er een General Linear Model-analyse uitgevoerd. Hierin was de afhankelijke variabele de schaal van publieke secundaire victimisatie-items en de afstands- en ongeremdheidsmanipulatie. Hetzelfde werd uitgevoerd in combinatie met de BJW-anderen items. Beide analyses bleken geen significante effecten op te leveren. BJW-zelf en BJW-anderen modereren niet de effecten van ongeremdheid en afstand op publieke secundaire victimisatie. Dit is dus positief voor het onderzoek!

Discussie

Deze studie heeft belangwekkende resultaten gevonden. Het meten van publieke secundaire victimisatie op een geheel nieuwe manier is succesvol te noemen. Wanneer mensen in een

ongeremde staat zijn gebracht en wanneer de plaats van het misdrijf dichtbij is (Utrecht), zijn mensen meer geneigd mee te gaan in publieke secundaire victimisatie. Deze resultaten geven de sterkte van het normale BJW-effect aan in de ongeremdheidsconditie. Hoewel deze resultaten geen ondersteuning zijn van positieve effecten van ongeremdheid, bieden zij wel vernieuwende inzichten op ongeremdheid.

Een aandachtspunt voor vervolgonderzoek betreft de totstandkoming van de gebruikte individuele secundaire victimisatie-vragenlijst van Bal en Van den Bos (2010). Het significante interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie op het meegaan in publieke secundaire victimisatie, is tot stand gekomen met een subtiële aanpassing van de individuele secundaire victimisatie-vragenlijst van Bal en Van den Bos (2010). Hoewel dit resultaat veelbelovend is voor de toekomst, zijn er kanttekeningen te plaatsen bij de gebruikte vragenlijst. De vragenlijst van Bal en Van den Bos (2010) is aangepast zonder onderzoek te doen naar de effecten hiervan. Tevens werd getracht alleen mensen uit Utrecht mee te nemen in het onderzoek. Echter, dit is niet gevraagd tijdens de afname van de vragenlijsten en dus niet gecontroleerd. De gebruikte vragenlijst met betrekking tot publieke secundaire victimisatie zou in de toekomst nader onderzocht moeten worden. In deze studie is een poging gedaan publieke secundaire victimisatie te meten, maar de vragenlijst zou aangepast kunnen worden om ervoor te zorgen dat publieke secundaire victimisatie preciezer wordt onderzocht. Wanneer deze vragenlijst preciezer is, zal de sterkte van de data waarschijnlijk ook toenemen. Met inachtneming dat de poging van deze nieuwe manier van het meten van publieke secundaire victimisatie slechts is gebaseerd op enkele significante items op het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de afstandsmanipulatie, is deze succesvol te noemen.

Studie 2

In deze studie stond een aantal hoofdvragen centraal. Wederom werd er gebruik gemaakt van een casus, maar dan in de vorm van een videoclip. Ten eerste werd de invloed van een BJW-manipulatie op individuele secundaire victimisatie onderzocht. Deze manipulatie (ook wel dadermanipulatie genoemd) bestond uit twee verschillende type daders: een medestudent vs. professor van het slachtoffer als dader van het seksueel misdrijf. Dit betrof een meer psychologische afstandsmanipulatie van de deelnemer tot het slachtoffer, in tegenstelling tot de fysieke afstandsmanipulatie zoals in Studie 1. Er werd verwacht dat wanneer het slachtoffer door haar medestudent was verkracht, proefpersonen negatievere evaluaties aan het slachtoffer zouden geven. Een medestudent als dader komt dicht bij de leefomgeving van de proefpersoon waardoor een grote dreiging van BJW teweeg wordt gebracht. Hierdoor zal er meer gedaan worden aan individuele secundaire victimisatie om het BJW te beschermen. Wanneer de dader de professor was van het slachtoffer, werd verwacht dat het slachtoffer minder negatieve evaluaties zou krijgen, omdat een professor als dader een minder grote dreiging teweegbrengt van BJW (Bal & Van den Bos, 2010).

Op de tweede plaats is in dit onderzoek het ongeremdheidseffect op individuele secundaire victimisatie onderzocht. Er werd gekeken naar hoe mensen in een normale situatie reageren op een confrontatie, door middel van een videoclip (Bal & Van den Bos, 2010), met een slachtoffer van een seksueel misdrijf. Specifiek werd er gekeken naar de mate van het doen van negatieve evaluaties van het slachtoffer (mate van individuele secundaire victimisatie). Opnieuw is ongeremdheid een belangwekkende variabele in deze studie. Enerzijds werd verwacht dat wanneer mensen zich in een ongeremde staat bevinden, zij meer zouden doen aan individuele secundaire victimisatie. Anderzijds werd verwacht dat mensen in

een ongeremde staat, meer 'hun eigen ding doen' en daardoor minder negatieve evaluaties aan het slachtoffer zouden geven.

De belangrijkste hoofdvraag van dit onderzoek was de rol van het ongeremdheidseffect en de dadermanipulatie (interactie-effect) op individuele secundaire victimisatie. Er werd verwacht dat wanneer proefpersonen in een ongeremde staat waren gebracht en de dader een medestudent was, zij meer zouden doen aan negatief evalueren van een onschuldig slachtoffer.

Methode

Deelnemers

Aan het experiment deden 104 deelnemers mee, 39 mannen en 65 vrouwen. De leeftijd van de deelnemers varieerde van 18 tot en met 31 jaar. De gemiddelde leeftijd van de vrouwen was 23.82 jaar ($SD = 2.16$) en van de mannen 23.54 jaar ($SD = 2.71$). Deelnemers werden willekeurig geworven in de Universiteitsbibliotheek Binnenstad in Utrecht. Zij werden toegewezen aan verschillende condities met verschillende casussen (zie Bijlage 9, 10, 11 en 12), ofwel een 2 (ongeremd vs. normale dag) x 2 (medestudent vs. professor) design. Er werd gekozen om deelnemers op willekeurige wijze aan te spreken en toe te wijzen aan de condities, om de effecten van de omgeving te beperken. Tabel 2 geeft een samenvatting weer van het bovenstaande met daarbij de verdeling van mannen en vrouwen in de verschillende condities.

Tabel 2. Aantal mannen en vrouwen, gemiddelde leeftijd en bijbehorende standaarddeviatie, en het aantal mannen en vrouwen per conditie, Studie 2.

	N Totaal	M Leeftijd	SD Leeftijd	N Conditie Ongeremd Medestudent	N Conditie Ongeremd Professor	N Conditie Normale dag Medestudent	N Conditie Normale dag Professor
Mannen	39	23.54	2.71	7	9	10	13
Vrouwen	65	23.82	2.16	14	15	20	16
Totaal	104	23.71	2.37	21	24	30	29

Procedure en materiaal

In de Universiteitsbibliotheek in Utrecht werden personen benaderd door de proefleider met de vraag: “Zou je mee willen doen aan een kort onderzoek voor mijn afstuderen?”. Wanneer de persoon bevestigend antwoordde werd deze in de steekproef meegenomen als deelnemer. De deelnemer werd toegewezen aan één van de vier condities. De conditie wisselde bij elke deelnemer. De deelnemer kreeg achtereenvolgens een vragenlijst met of zonder een ongeremdheidsmanipulatie, een script te horen over een verkracht meisje met daarbij de dadermanipulatie, een videoclip te zien met het desbetreffende onschuldige slachtoffer en een vragenlijst over de videoclip (Bal & Van den Bos, 2010).

Er werd begonnen met het manipuleren van de staat van de deelnemer. Deelnemers werden in een ongeremde vs. ‘normale’ staat gebracht. In de ongeremdheidsconditie bood de proefleider de deelnemer een vragenlijst aan met daarin drie vragen waarmee deelnemers eerder vertoond ongeremd gedrag werden herinnerd (dezelfde als in Studie 1, zie Bijlage 9). Hiermee werden zij in een ongeremde staat gebracht. De drie ongeremdheidsvragen waren: 1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een situatie willen beschrijven waarin je geen remmingen voelde? 2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedroeg in die situatie zonder remmingen? 3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervoer in die situatie zonder remmingen? De meting van de onafhankelijke variabele ongeremdheid, werd ook wel ongeremdheidsmanipulatie genoemd in de analyses.

In de normale dag-conditie kreeg de deelnemer eenzelfde vragenlijst als in Studie 1, met daarin drie vragen waarbij hij/zij een gewone dag moest beschrijven: 1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een normale dag uit je leven willen beschrijven? 2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedraagt op zo'n normale dag? 3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervaart op zo'n normale dag? Met deze vragen werden deelnemers in een 'normale' staat gebracht. Er is gekozen voor het geven van een beschrijving van een normale dag, omdat verwacht werd dat dit niet gerelateerd is aan ongeremdheid (Van den Bos e.a., 2009). Zie voor een voorbeeld Bijlage 10.

Vervolgens werd de deelnemer volgens een script (zie Bijlage 13) verteld dat ze een videoclip te zien zouden krijgen over een onschuldige slachtoffer van verkrachting. In dit script werd de nadruk gelegd op de emotionele impact van het misdrijf van de dader op het slachtoffer. Ook de sterke band tussen de proefleider en het slachtoffer werd benadrukt. Afhankelijk van de conditie, werd verteld dat de dader van het seksuele misdrijf haar professor of haar medestudent was. De onafhankelijke variabele (type) dader werd in de analyses dadermanipulatie genoemd.

Na het horen van deze emotionele informatie kreeg de deelnemer de videoclip (Bal & Van den Bos, 2010) te zien op een Samsung laptop. Hierin vertelde het zichtbaar geraakte slachtoffer de situatie waarin zij verkracht werd. Na het zien van de videoclip volgde een vragenlijst met items die de afhankelijke variabele mat, de mate van secundaire individuele victimisatie: het individueel de schuld geven en het verbinden van negatieve eigenschappen aan het slachtoffer (kortom negatieve evaluaties). Deze variabele werd gemeten aan de hand van negatief geëvalueerde stellingen, zoals in Studie 1, waarbij de deelnemer een beoordeling moest geven op een 7-punts likert-schaal (zie Bijlage 11 en 12).

Ondanks dat sekse en leeftijd niet centraal staan in de hypothesen, kunnen deze onafhankelijke variabelen natuurlijk wel de reacties van de deelnemers beïnvloeden hebben. Om

deze reden werd er in de analyse naar de mogelijke invloeden van deze variabelen gekeken. Alle onafhankelijke variabelen werden op nominaal meetniveau gemeten. Echter, de afhankelijke variabele individuele secundaire victimisatie en de onafhankelijke variabele leeftijd werden op interval meetniveau gemeten.

Aangezien Studie 2 zich richtte op het interactie-effect tussen dadermanipulatie en ongeremdheidsmanipulatie, werden de items die een significant univariaat interactie-effect lieten zien geselecteerd om verder te analyseren. Deze items waren “Ik vind dat Linda beter had moeten opletten”, “Ik denk dat hetgeen de medestudent / professor heeft gedaan komt door de persoon die hij is”, “Ik denk dat de medestudent / professor een slecht persoon is” en “Ik denk dat hetgeen de medestudent / professor heeft gedaan komt door de situatie waarin hij zich bevond”. De items “Ik vind dat Linda zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is” en “Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest” vertoonden een marginaal significant interactie-effect.

Na het uitvoeren van verschillende betrouwbaarheidsanalyses met bovengenoemde items, leverde de combinatie van de items “Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest” en “Ik vind dat Linda beter had moeten opletten” de hoogste betrouwbaarheid op (Cronbachs’ alfa = .73). Van deze twee items werd een schaal gemaakt.

Er werd afgesloten met het invullen van demografische gegevens en de mogelijkheid tot het geven van op- en/of aanmerkingen en een emailadres. Ten slotte werden de vragenlijsten in een envelop gedaan. Wanneer de deelnemer aangaf vroegtijdig te stoppen of wanneer de vragenlijsten allemaal waren ingevuld, gaf de proefleider een mondelinge debriefing. Deze mondelinge debriefing is toegevoegd als Bijlage 14.

Resultaten

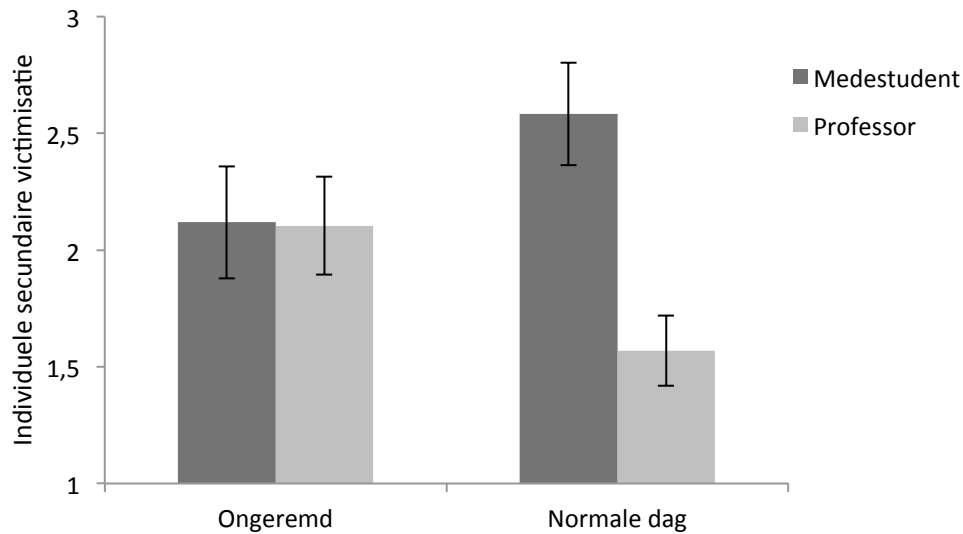
Individuele secundaire victimisatie

De focus van Studie 2 was gericht op het interactie-effect tussen de dadermanipulatie en de ongeremdheidsmanipulatie. Er werd een 2 x 2 ANOVA-analyse uitgevoerd waarin de afhankelijke variabelen alle individuele secundaire victimisatie-items waren. De onafhankelijke variabelen waren ongeremdheid en type dader. Vervolgens werden de items geselecteerd die op univariaat niveau bovengenoemd significante interactie-effect vertoonden om verdere analyses mee uit te voeren (zie Bijlage 8 voor additionele data, zie Methode voor totstandkoming keuze items). Deze items die een significant interactie-effect lieten zien waren: “Ik vind dat Linda beter had moeten opletten”, $F(1, 100) = 6.55, p < .02, \eta_p^2 = .06$, “Ik denk dat hetgeen de medestudent / professor heeft gedaan komt door de persoon die hij is”, $F(1, 100) = 7.90, p < .01, \eta_p^2 = .07$, “Ik denk dat de medestudent / professor een slecht persoon is”, $F(1, 100) = 4.45, p < .04, \eta_p^2 = .04$ en “Ik denk dat hetgeen de medestudent / professor heeft gedaan komt door de situatie waarin hij zich bevond”, $(F(1, 100) = 4.00, p < .05, \eta_p^2 = .04)$. Uit de analyse bleken twee items een marginaal significant interactie-effect te laten zien, “Ik vind dat Linda zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is”, $(F(1, 100) = 2.87, p = .09, \eta_p^2 = .03)$ en “Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest”, $F(1, 100) = 3.00, p = .09, \eta_p^2 = .03$. Er waren in totaal dus vier significante items en twee marginaal significante items die het interactie-effect tussen de dadermanipulatie en de ongeremdheidsmanipulatie op individuele secundaire victimisatie ondersteunden.

Met de schaal die vervolgens werd samengesteld (zie Methode), werd een 2 x 2 ANOVA-analyse uitgevoerd. Hierin was deze schaal de afhankelijke variabele en type dader en ongeremdheid de onafhankelijke variabelen. Hieruit kwam een significant hoofdeffect van type dader naar voren, $F(1, 100) = 6.34, p < .02, \eta_p^2 = .06$. Het hoofdeffect van ongeremdheid

was niet significant, $F(1, 100) = .03, p > .86, \eta_p^2 = .00$. Echter, het interactie-effect tussen de dadermanipulatie en de ongeremdheidsmanipulatie bleek wel significant, $F(1, 100) = 5.98, p < .02, \eta_p^2 = .06$.

Om te kijken hoe deze effecten zich preciezer verhouden, werden de effecten in een vervolganalyse specifiek geanalyseerd aan de hand van een 2 x 2 ANOVA-analyse. Hieruit bleken de volgende interessante bevindingen. De invloed van dader in de ongeremdheidsconditie bleek niet significant (ongeremd-medestudent: $M = 2.12, SD = 1.08$; ongeremd-professor: $M = 2.10, SD = 1.03$), $F(1, 100) = .00, p > .96, \eta_p^2 = .00$. Wanneer men ongeremd was, was er geen verschil in de invloed van type dader op individuele secundaire victimisatie. De invloed van dader in de normale dag-conditie was sterk significant (normale dag-medestudent: $M = 2.58, SD = 1.19$; normale dag-professor: $M = 1.57, SD = 0.78$), $F(1, 100) = 14.25, p < .001, \eta_p^2 = .12$. Ofwel, wanneer men zich in een 'ongeremde' staat bevond en de dader een medestudent was, deed men meer aan individuele secundaire victimisatie dan wanneer de dader een professor was. Het effect van ongeremdheid was in de medestudentconditie marginaal significant (medestudent-ongeremd: $M = 2.12, SD = 1.08$; medestudent-normale dag: $M = 2.58, SD = 1.19$), $F(1, 100) = 3.74, p = .056, \eta_p^2 = .04$, en in de professorconditie significant (professor-ongeremd: $M = 2.10, SD = 1.03$; professor-normale dag: $M = 1.57, SD = 0.78$), $F(1, 100) = 4.27, p < .05, \eta_p^2 = .04$. Dit wilt zeggen dat wanneer de dader een medestudent/professor was en men in ongeremde staat was, men meer deed aan individuele secundaire victimisatie. De gemiddeldes met bijbehorende error per conditie zijn weergegeven in Figuur 2.

Figuur 2. Per conditie de gemiddelde score op het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de dadermanipulatie op individuele secundaire victimisatie en bijbehorende error voor, Studie 2.

In deze figuur zijn bovengenoemde resultaten terug te zien. De drie cellen die een hoge score op individuele secundaire victimisatie laten zien, verschillen van de cel waarin een professor de dader is en men in ‘normale’ staat verkeerd. Samenvattend kan gezegd worden dat het normale BJW-effect gevonden werd in de normale dag-conditie. Wanneer de dreiging van BJW hoog is (dader medestudent), gaat men meer mee in individuele secundaire victimisatie. In de ongeremdheidsconditie verdwijnt dit BJW-effect. In deze conditie gaan mensen sowieso meer mee in individuele secundaire victimisatie, ongeacht het type dader.

Bovengenoemde resultaten leiden tot de conclusie dat de hypothesen grotendeels bevestigd kunnen worden. Zoals werd verwacht is er een (sterk) significant hoofdeffect gevonden van type dader en een significant interactie-effect tussen de dadermanipulatie en de ongeremdheidsmanipulatie op individuele secundaire victimisatie. Het effect van type dader was in de normale dag-conditie significant van invloed. Bij grote dreiging van BJW leidde dit tot meer individuele secundaire victimisatie. Ofwel, wanneer de dader een medestudent was en men in ‘normale’ staat verkeerde, deed men meer aan individuele secundaire victimisatie. Dit ondersteunt de theorie van dreiging van BJW.

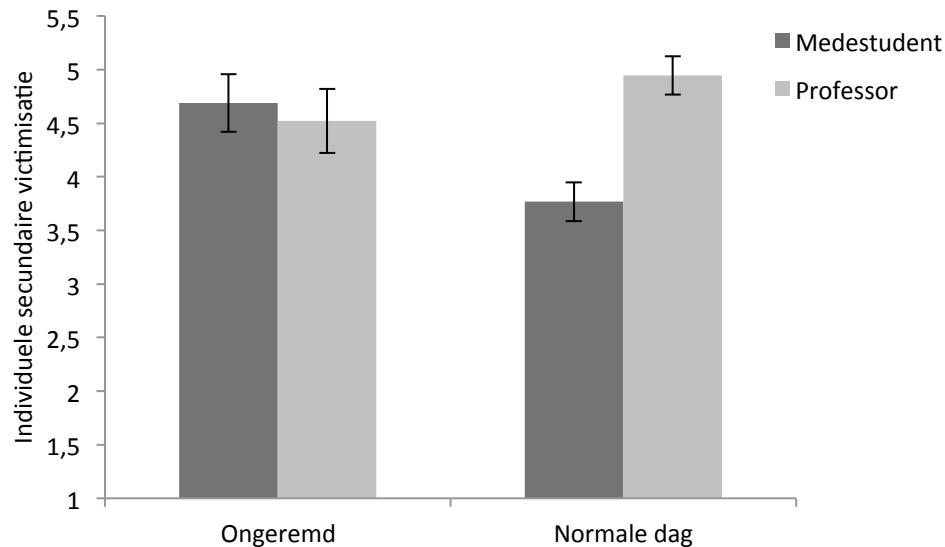
In de ongeremdheidsconditie werd er geen normaal BJW-effect gevonden. In deze conditie deden mensen sowieso meer mee aan individuele secundaire victimisatie. Ongeremdheid was significant van invloed in de professorconditie en marginaal significant in de medestudentconditie. Het effect van ongeremdheid verdween in de medestudentconditie. Deze resultaten bieden een nieuw perspectief op het op een geheel nieuwe manier onderzoeken van individuele secundaire victimisatie.

Evaluatie dader

Om de hypothesen betreffende de evaluatie van de dader te analyseren, werden er drie items geanalyseerd die hierover informatie gaven: “Ik denk dat hetgeen de professor/ medestudent heeft gedaan komt door de persoon die hij is”, “Ik denk dat de professor/ medestudent een slecht persoon is” en “Ik denk dat hetgeen de professor/ medestudent heeft gedaan komt door de situatie waarin hij zich bevond”. Er werd een betrouwbaarheidsanalyse met de drie items uitgevoerd. Hieruit bleek dat een combinatie van de items “Ik denk dat hetgeen de professor/ medestudent heeft gedaan komt door de persoon die hij is” en “Ik denk dat de professor/ medestudent een slecht persoon is”, een betrouwbaarheid gaven van Cronbachs’ alfa = .59.

Met inachtneming van de relatief lage betrouwbaarheid, werd met een schaal van deze twee items vervolgens een MANOVA-analyse uitgevoerd. De afhankelijke variabelen waren de items “Ik denk dat hetgeen de professor/ medestudent heeft gedaan komt door de persoon die hij is”, “Ik denk dat de professor/ medestudent een slecht persoon is”. De onafhankelijke variabelen waren ongeremdheid en type dader. Uit deze analyse werd een significant interactie-effect van dadermanipulatie en ongeremdheidmanipulatie op individuele secundaire victimisatie jegens de dader gevonden, $F(1, 100) = 8.39, p < .01, \eta_p^2 = .08$. Het hoofdeffect van dader bleek ook significant, $F(1, 100) = 4.71, p < .04, \eta_p^2 = .04$. Het hoofdeffect van ongeremdheid bleek niet significant, $F(1, 100) = 1.13, p > .29, \eta_p^2 = .01$.

Deze resultaten lijken voorgaande voorspellingen te ondersteunen. Echter, wanneer de effecten specifiek(er) werden geanalyseerd werden opvallende bevindingen gedaan. Het effect van type dader in de ongeremdheidsconditie was niet significant (ongeremd-medestudent: $M = 4.69$, $SD = 1.23$; ongeremd-professor: $M = 4.52$, $SD = 1.49$), $F(1, 100) = .18$, $p > .67$, $\eta_p^2 = .00$. Wanneer men dus ongeremd was had het type dader geen effect op het doen van individuele secundaire victimisatie jegens de dader. Het effect van type dader in de normale dag-conditie was wel significant (normale dag-medestudent: $M = 3.77$, $SD = 0.01$; normale dag-professor: $M = 4.95$, $SD = 0.99$), $F(1, 100) = 14.95$, $p < .001$, $\eta_p^2 = .13$. Type dader was dus wel van invloed op individuele secundaire victimisatie wanneer men in ‘normale’ staat verkeerde: wanneer men zich in ‘normale’ staat bevond en de dader een professor was, vond er meer secundaire victimisatie plaats. Het effect van ongeremdheid in de medestudentconditie was ook significant (medestudent-ongeremd: $M = 4.69$, $SD = 1.23$; medestudent-normale dag: $M = 3.77$, $SD = 0.01$), $F(1, 100) = 9.43$, $p < .01$, $\eta_p^2 = .09$. Wanneer de dader een medestudent was, deed men meer aan individuele secundaire victimisatie wanneer men ongeremd was. Opvallend was dat het effect van ongeremdheid in de professorconditie niet significant bleek te zijn (professor-ongeremd: $M = 4.52$, $SD = 1.49$; professor-normale dag: $M = 4.95$, $SD = 0.99$), $F(1, 100) = 2.21$, $p > .14$, $\eta_p^2 = .02$. Ofwel, wanneer de dader een professor was, was er geen verschil in het doen aan individuele secundaire victimisatie als men in ongeremde of ‘normale’ staat was. De gemiddeldes met bijbehorende error per conditie zijn weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3. Per conditie de gemiddelde score op het interactie-effect tussen de ongeremdheidsmanipulatie en de dadermanipulatie op individuele secundaire victimisatie en bijbehorende error voor de evaluatie van de dader, Studie 2.

Uit deze resultaten kan geconcludeerd worden dat het interactie-effect van dader en ongeremdheid significant was, net als het hoofdeffect van type dader. Het is erg opvallend dat in de analyse betreffende informatie over het doen aan individuele secundaire victimisatie jegens de dader, de verwachtingen niet overeen kwamen. Hierin werd geen normaal BJW-effect gevonden in de normale dag-conditie. De verwachting dat een medestudent als dader meer dreiging van BJW zou teweegbrengen en daardoor tot meer secundaire victimisatie zou leiden, werd hiermee verworpen.

Additionele analyses

Met de variabele geslacht en leeftijd werd een General Linear Model-analyse uitgevoerd. Voor de variabele leeftijd werden geen significante effecten gevonden, voor de variabele geslacht wel. Het effect van type dader was significant, $F(1, 96) = 6.46, p < .02, \eta_p^2 = .06$. Het effect van geslacht was marginaal significant, $F(1, 96) = 2.77, p = .099, \eta_p^2 = .03$, net als het interactie-effect tussen type dader en sekse, $F(1, 96) = 3.47, p = .066, \eta_p^2 = .04$. Het geslacht en type dader bleken dus van invloed op het meegaan in individuele secundaire victimisatie.

Discussie

In deze studie is individuele secundaire victimisatie, op basis van de kennis uit Studie 1, op een nieuwe manier onderzocht. Middels het gebruik van emotioneel stimulusmateriaal, toont de studie aan dat visuele confrontatie met een onschuldig slachtoffer het geloof in een rechtvaardige wereld bedreigt. Er wordt een normaal BJW-effect gevonden wanneer mensen zich in een normale staat bevinden. Dat wil zeggen dat wanneer mensen zich in een normale staat bevinden en de dader een medestudent is, mensen meer doen aan individuele secundaire victimisatie. Dit BJW-effect verdwijnt wanneer mensen zich in een ongeremde staat bevinden. De combinatie van ongeremdheid en BJW-manipulatie dragen samen bij aan het meer doen aan individuele secundaire victimisatie. Ongeremdheid werkt als het ware als uitlokker bij deze negatieve evaluaties.

Bij de analyses betreffende de evaluatie van de dader werden opvallende bevindingen gedaan. De verwachtingen kwamen niet overeen met de resultaten. Mensen deden sowieso meer aan individuele secundaire victimisatie jegens de dader wanneer zij in ongeremde staat waren. De hypothese dat de dader meer negatief geëvalueerd zou worden wanneer de dader een medestudent was, werd verworpen. Dit BJW-effect werd namelijk niet gevonden in de normale dag-conditie.

Kanttekeningen kunnen geplaatst worden bij het script van de proefleider. Dit script bevat emotionele informatie en wordt mondeling overgebracht, waardoor de betrouwbaarheid lager zou kunnen uitvallen. Dit zou in vervolgonderzoek nauwkeuriger aangepakt kunnen worden. Tevens zou vervolgonderzoek gedaan kunnen worden naar het verdwijnen van het normale BJW-effect in de ongeremdheidsconditie in tegenstelling tot de normale dag-conditie.

Concluderend kan er worden gesteld dat het gebruik van visueel emotionele stimulusmateriaal, de psychologische afstandsmanipulatie en het niet eerder in combinatie onderzochte concept ongeremdheid, een nieuw perspectief bieden op het meten van de mate waarin mensen doen aan individuele secundaire victimisatie.

Algemene discussie

In het huidige onderzoek zijn een aantal belangwekkende en vernieuwende resultaten gevonden wat betreft de rol van ongeremdheid en het geloof in een rechtvaardige wereld op secundaire victimisatie. Secundaire victimisatie houdt het koppelen van negatieve persoonskenmerken aan een onschuldig slachtoffer in of de schuld in de schoenen schuiven van een onschuldig slachtoffer (Correia & Vala, 2003; Correia, Vala & Aguiar, 2001). Deze negatieve evaluaties van mensen jegens een onschuldig slachtoffer zijn te verklaren met de theorie van het geloof in een rechtvaardige wereld (Lerner & Miller, 1978). De theorie van een geloof in een rechtvaardige wereld van Lerner en Miller (1978) stelt dat mensen gemotiveerd zijn te geloven dat we in een eerlijke wereld leven waarin iedereen krijgt wat hij verdient. Wanneer iets slechts bij een goed persoon gebeurt, voelt men dreiging van het geloof in een rechtvaardige wereld. Mensen voelen deze dreiging wanneer ze de kans dat hen hetzelfde overkomt groot achten. Het vernieuwende aan het huidige onderzoek was dat verwacht werd dat ongeremdheid het proces van secundaire victimisatie enerzijds zou kunnen doorbreken en anderzijds zou kunnen versterken. Wanneer zou blijken dat ongeremdheid het proces van secundaire victimisatie zou doorbreken, zouden slachtoffers hier baat bij hebben. Omgeving zou voorlichting kunnen krijgen over ongeremdheid en daarbij een meer ondersteunende omgeving kunnen zijn voor het slachtoffer. Tevens zou een dergelijk resultaat

een bijdrage leveren aan ondersteunende literatuur voor de positieve effecten van ongeremdheid.

In het huidige onderzoek zijn belangwekkende resultaten gevonden. Samenvattend is een van de belangrijkste resultaten uit Studie 1, dat de poging van het meten van publieke secundaire victimisatie succesvol te noemen is. De methode van het meten van publieke secundaire victimisatie is niet gemakkelijk maar wel mogelijk. In de ongeremdheidsconditie is het normale BJW-effect duidelijk te zien: wanneer dreiging van BJW hoog is en de slachtofferlocatie dichtbij, zal men meer meegaan in secundaire victimisatie (Lerner, 1980). Met andere woorden, wanneer het misdrijf in Utrecht heeft plaatsgevonden en mensen ongeremd zijn, zijn zij geneigd meer mee te gaan in het negatief evalueren van het onschuldige slachtoffer. Dit sluit aan bij de bevindingen uit wetenschappelijk onderzoek (Bal & Van den Bos, 2010; Correia et al, 2007; Aguiar, Vala, Correia & Pereira 2008). Uit bovenstaande bevindingen kan geconcludeerd worden dat ongeremdheid in Studie 1 een negatief effect heeft voor het onschuldige slachtoffer.

In Studie 2 werd duidelijk dat de staat waarin mensen zich bevinden verschil maakte in het vinden van het normale BJW-effect. Mensen die zich in een normale staat bevonden, leken meer dreiging van BJW te ervaren en daardoor meer te doen aan individuele secundaire victimisatie, wanneer de dader een medestudent was van het slachtoffer. Het resultaat uit het onderzoek van Bal en Van den Bos (2010) wordt hiermee opnieuw gevonden. Het normale BJW-effect werd niet gevonden wanneer mensen zich in een ongeremde staat verkeerden. Ongeremde mensen schenen, in vergelijking met 'normale' mensen, sowieso meer mee te doen aan individuele secundaire victimisatie, ongeacht het type dader. Ook Studie 2 laat zien dat ongeremdheid een negatief effect heeft voor onschuldige slachtoffers.

Wat zeggen deze resultaten over publieke secundaire victimisatie? De operationalisatie van publieke secundaire victimisatie heeft significante resultaten opgeleverd. Er kan daarom

gesteld worden dat met de resultaten uit Studie 1, een stap is gezet in de richting van het niet eerder onderzochte publieke secundaire victimisatie. Het meten van publieke secundaire victimisatie is niet gemakkelijk, maar wel mogelijk. Ongeremd zijn en het ervaren van een grote dreiging van BJW waren nodig om het meegaan met publieke secundaire victimisatie uit te lokken. Dit gegeven biedt nieuwe inzichten voor vervolgonderzoek.

Individuele secundaire victimisatie is door vele onderzoekers onderzocht. Echter, ongeremdheid is niet eerder in verband gebracht met secundaire victimisatie. Ongeremdheid bleek een negatieve invloed te hebben op individuele secundaire victimisatie. Een additionele interessante bevinding mag niet onopgemerkt blijven. Er is een additionele MANOVA-analyse met alle individuele secundaire victimisatie-items als afhankelijke en de ongeremdheidsmanipulatie en dadermanipulatie als onafhankelijke variabelen uitgevoerd. Uit deze analyse bleek een marginaal multivariaat significant interactie-effect te zijn tussen dadermanipulatie en ongeremdheidsmanipulatie op individuele secundaire victimisatie, $F(19, 82) = 1.66$, $p = .06$, $\eta^2 = .28$. Een interessante nuance die gemaakt kan worden bij het marginaal significante interactie-effect is dat de effectgrootte hiervan sterk was.

De resultaten uit Studie 1 en 2 ondersteunen de theorie over geloof in een rechtvaardige wereld, waarbij een grote dreiging van BJW leidt tot meer secundaire victimisatie Correia en Vala (2003) en Hafer (2000). Tevens bieden de onderzoeksresultaten uit Studie 1 en 2 nieuwe inzichten op secundaire victimisatie door de niet eerder in verband gebrachte variabele ongeremdheid.

Zoals al eerder genoemd zijn er een aantal kanttekeningen te plaatsen bij het huidige onderzoek. De op de van Bal en Van den Bos (2010) geïnspireerde vragenlijst die is gebruikt, is niet op basis van wetenschappelijke literatuur onderbouwd. Hoewel de resultaten belangwekkend zijn, zal vervolgonderzoek in oenschouw moeten nemen dat de vragenlijst verbeterd zou kunnen worden op betrouwbaarheid. Tevens heeft het mondelinge script van

Studie 2 een beperkte betrouwbaarheid. In vervolgonderzoek zou dit aangescherpt kunnen worden, met als doel het verkrijgen van sterkere effecten en het beter in kaart brengen van het meten van secundaire victimisatie.

Een ander aandachtspunt voor vervolgonderzoek is de verschillende invloeden van ongeremdheid in Studie 1 en 2. Waar ongeremdheid in Studie 1 leidt tot meer deelname aan publieke secundaire victimisatie, leidt ongeremdheid in Studie 2 minder tot individuele secundaire victimisatie. Een alternatieve verklaring zou gezocht kunnen worden in de grotere emotionele lading van het gebruikte stimulusmateriaal in Studie 2. Er zal nader onderzoek gedaan moeten worden om dit effect te kunnen verklaren.

Hoewel de resultaten nieuwe inzichten bieden op de rol van ongeremdheid en het geloof in een rechtvaardige wereld op secundaire victimisatie, zijn deze resultaten gebaseerd op slechts enkele items. Het geringe aantal significante items zou verklaard kunnen worden door de niet eerder uitgevoerde poging om publieke secundaire victimisatie te operationaliseren. Er is een eerste stap genomen om deze variabele te meten. Er zal vervolgonderzoek nodig zijn om het operationaliseren van publieke secundaire victimisatie naar een hoger en stabielere niveau te tillen.

Implicaties voor de toekomst

Er zijn een aantal implicaties die gemaakt kunnen worden bij het huidige onderzoek, zowel theoretisch als praktisch. Op theoretisch gebied zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op het verdwijnen van het normale BJW-effect in de ongeremdheidsconditie in tegenstelling tot de normale dag-conditie. Deze interessante bevinding roept vragen op betreft het bovengenoemde omslagpunt van ongeremdheid: bijvoorbeeld, welke processen liggen hieraan ten grondslag? Zou het omslagpunt van ongeremdheid ook plaatsvinden wanneer de deelnemers niet uit studenten van de Universiteit Utrecht bestaan?

Praktische implicaties voor de toekomst zouden gezocht kunnen worden in het effect van ongeremdheid op publieke vs. individuele secundaire victimisatie. De studies uit het huidige onderzoek tonen aan dat ongeremdheid een negatieve invloed heeft op een onschuldig slachtoffer. Organisaties die zich bezighouden met slachtoffers van bijvoorbeeld seksuele misdrijven (bv. Slachtofferhulp Nederland, 2012), zouden bijvoorbeeld in informatieboekjes voor de omgeving van onschuldige slachtoffers kunnen vermelden op welke manier zij het meeste steun kunnen bieden. Dit is nuttig voor zowel het onschuldige slachtoffer als de maatschappij.

Conclusie

Het huidige onderzoek biedt nieuwe inzichten in secundaire victimisatie. Niet eerder werd secundaire victimisatie in verband gebracht met ongeremdheid. Dit onderzoek laat zien dat ongeremdheid negatieve gevolgen kan hebben voor het slachtoffer, wanneer er dreiging van een geloof in een rechtvaardige wereld plaatsvindt. De intrigerende resultaten uit dit onderzoek zijn nuttig voor de maatschappij: zowel slachtoffer als hun omgeving hebben baat bij deze kennis. Niet alleen de maatschappij, maar ook de wetenschap wordt verrijkt met een vernieuwend inzicht op secundaire victimisatie!

Referenties

- Aguiar, P., Vala, J., Correia, I., & Perreira, C. (2008). Justice in our world and in that of others: Belief in a just world and reactions to victims. *Social Justice Research, 21*, 50–68.
- Avila, C. (2001). Distinguishing BIS-mediated and BAS-mediated disinhibition mechanisms: A comparison of disinhibition models of Gray (1981, 1987) and of Patterson and Newman (1993). *Journal of Personality and Social Psychology, 80*, 311-324.
- Bal, M., & Van den Bos, K. (2010). The role of perpetrator similarity in reactions toward innocent victims. *European Journal of Social Psychology, 40*, 957-969.
- Bartelds, M., Hoogland, S., Killaars, G., & Hoek, N. van den (2010). Doe je eigen ding! Hoe ongeremdheid mensen behulpzamer maakt. *Unknown*, 1-25.
- Bos, K. van den, Lange, P.A.M. van & Lind, E.A., Venhoeven, L.A., Beudeker, D.A., Cramwinckel, F.M., Smulders, L. & Van der Laan, J. (2011). On the benign qualities of behavioral disinhibition: Because of the prosocial nature of people, behavioral disinhibition can weaken pleasure with getting more than you deserve. *Journal of Personality and Social Psychology, 101*, 791-811.
- Bos, K. van den, Lind, E.A., VandeVondele, D.J., & VandeVondele, J.B. (In press). Behavioral disinhibition and the social animal: Affiliating and conforming with peers following reminders of behavioral disinhibition. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 1-40.
- Bos, K. van den, Müller, P. A., & Van Bussel, A. A. L. (2009). Helping to overcome intervention inertia in bystander's dilemmas: Behavioral disinhibition can improve the greater good. *Journal of Experimental Social Psychology, 45*, 873-878.

- Brown, A. L., & Testa, M. (2008). Social influences on judgments of rape victims: The role of the negative and positive social reactions of others. *Sex Roles, 54*, 490–500.
- Campbell, R., & Raja, S. (1999). Secondary victimization of rape victims: insights from mental health professionals who treat survivors of violence. *Violence Victomology, 14*, 261-275.
- Campbell, R., & Raja, S. (2005). The sexual assault and secondary victimization of female veterans: Help-seeking experiences with military and civilian social systems. *Psychology of Women Quarterly, 29*, 97-106.
- Campbell, R., Sefl, T., Barnes, H. E., Ahrens, C. E., Wasco, S. M., & Zaragoza-Diesfeld, Y. (1999). Community services for rape survivors: Enhancing psychological well-being or increasing trauma? *Journal of Consulting and Clinical Psychology, 67*, 847–858.
- Carver, C.S. & White, T.L. (1994). Behavioral inhibition, behavioral activation, and affective responses to impending reward and punishment: The BIS/BAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology, 67*, 319-333.
- Correia, I., & Vala, J. (2003). When will a victim be secondarily victimized? The effect of observer's belief in a just world, victim's innocence and persistence of suffering. *Social Justice Research, 16*, 379–400.
- Correia, I., Vala, J., & Aguiar, P. (2001). The effects of belief in a just world and victim's innocence on secondary victimization, judgements of justice and deservingness. *Social Justice Research, 14*, 327–342.
- Correia, I., Vala, J., & Aguiar, P. (2007). Victim's innocence, social categorization, and the threat to the belief in a just world. *Journal of Experimental Social Psychology, 43*, 31–38.
- Gorenstein, E.E. & Newman, J.P. (1980). Disinhibitory psychopathology: A new perspective and a model of research. *Psychological Review, 87*, 301-315.

- Gray, J.A. (1981). A critique of Eysenck's theory of personality. In H.J. Eysenk (red.), *A model for personality* (246-276). Berlin: Springer-Verlag.
- Gray, J.A. (1982). *The neuropsychology of anxiety: An enquiry of the septo-hippocampal system*. Oxford, England: Oxford University Press.
- Gray, J.A. (1990). Brain systems that mediate both emotion and cognition. *Cognition and Emotion*, 4, 269-288.
- Grubb, A.R., & Harrower, J. (2009). Understanding attribution of blame in cases of rape: An analysis of participant gender, type of rape and perceived similarity to the victim. *Journal of Sexual Agression*, 15, 63-81.
- Hafer, C. L. (2000a). Do innocent victims threaten the belief in a just world? Evidence from a modified Stroop task. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79, 165–173.
- Hafer, C. L. (2000b). Investment in long-term goals and commitment to just means drive the need to believe in a just world. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 26, 1059–1073.
- Iacono, W.G., Malone, S.M. & McGue, M. (2008). Behavioral disinhibition and the development of early-onset addiction: common and specific influences. *Annual Review of Clinical Psychology*, 4, 325-348.
- Lerner, M. J. (1980). *The belief in a just world: A fundamental delusion*. New York: Plenum Press.
- Lerner, M. J. & Miller, D. T. (1978). Just world research and the attribution process: Looking back and ahead. *Psychological Bulletin*, 85, 10301051.
- Loseman, A., & Van den Bos, K. (In press). A self-regulation hypothesis of coping with an unjust world: Ego-depletion and self-affirmation as underlying aspects of blaming of innocent victims. *Unknown*, 1-26.

- Pollard, P. (1992). Judgements about victims and attackers in depicted rapes: A review. *British Journal of Social Psychology, 31*, 307–326.
- Slachtofferhulp Nederland (2012). *Slachtofferhulp Nederland*, www.slachtofferhulpnederland.nl. Verkregen op 26-12-2012.
- Stahl, T., Eek, D., & Kazemi, A. (2010). Rape victim blaming as system justification: The role of gender and activation of complementary stereotypes. *Social Justice Research, 23*, 239–258.
- Suler, J. (2004). The online disinhibition effect. *Cyberpsychology & Behavior, 4*, 321-326.
- Sutton, R. M., & Douglas, K. M. (2005). Justice for all, or just for me? More support for the self-other distinction in just-world beliefs. *Personality and Individual Differences, 39*, 637-645.

Vragenlijst

Beoordelen van situaties

Gaya Killaars

G.Killaars@students.uu.nl

Bijlage 1: Vragenlijst ongeremdheid, Studie 1

Hartelijk dank dat je deze vragenlijst in wilt vullen.

Het doel van deze vragenlijst is om erachter te komen wat voor mensen ongeremd gedrag is. Dus: Hoe gedragen mensen zich als ze zich niks van andere mensen aantrekken en welke emoties voelen ze dan?

Denk niet al te lang na over je antwoord en schrijf op wat je als eerste te binnenschiet. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een situatie willen beschrijven waarin je geen remmingen voelde?

2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedroeg in die situatie zonder remmingen?

3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervoer in die situatie zonder remmingen?

Bijlage 3: Vragenlijst publieke secundaire victimisatie Utrecht, Studie 1

UTRECHT - Het is vrijdagavond. In haar gewaagde jurkje gaat Mirjam (23) naar het centrum van Utrecht. Na een hoop geflirt in de kroeg fietst ze 's nachts alleen naar huis. Mirjam woont aan de andere kant van het Wilhelminapark in Utrecht. Normaal vermijdt ze de weg door het Wilhelminapark, maar na een paar biertjes besluit ze toch de korte route te nemen. Waar ze altijd voor vreest gebeurt. Ze wordt verkracht in het Wilhelminapark. Niemand hoort haar schreeuwen. De dader verdwijnt spoorloos. Ze komt huilend thuis. Haar huisgenoten Luuk en Sanne worden wakker en troosten haar. De dag erna vertelt ze aan haar vrienden Willem, Sophie en Femke uitvoerig wat haar is overkomen die nacht.

Hieronder volgt een selectie reacties van haar huisgenoten Luuk en Sanne en haar vrienden Willem, Sophie en Femke. Geef aan in hoeverre je het eens bent met deze reacties op bovenstaande situatie op een schaal van 1 tot 7: 1 = helemaal mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = een beetje mee oneens, 4 = niet mee eens, niet mee oneens, 5 = een beetje mee eens, 6 = mee eens en 7 = helemaal mee eens.

Luuk van der Vegte: “Ik denk dat hetgeen Mirjam is overkomen komt door de persoon die ze is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Luuk van der Vegte: “Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Luuk van der Vegte: “Ik vind dat Mirjam zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik vind dat Mirjam zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is aan haarzelf te wijten is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam erg onvoorzichtig is geweest.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam zich dom heeft gedragen.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten weten.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der Zalm: “Hetgeen Mirjam is overkomen had ze kunnen voorkomen.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der Zalm: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten opletten.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der zalm: “Zoiets als Mirjam overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Bijlage 4: Vragenlijst publieke secundaire victimisatie Maastricht, Studie 1

MAASTRICHT - Het is vrijdagavond. In haar gewaagde jurkje gaat Mirjam (23) naar het centrum van Maastricht. Na een hoop geflirt in de kroeg fietst ze 's nachts alleen naar huis. Mirjam woont aan de andere kant van het Stadspark in Maastricht. Normaal vermijdt ze de weg door het Stadspark, maar na een paar biertjes besluit ze toch de korte route te nemen. Waar ze altijd voor vreest gebeurt. Ze wordt verkracht in het Stadspark. Niemand hoort haar schreeuwen. De dader verdwijnt spoorloos. Ze komt huilend thuis. Haar huisgenoten Luuk en Sanne worden wakker en troosten haar. De dag erna vertelt ze aan haar vrienden Willem, Sophie en Femke uitvoerig wat haar is overkomen die nacht.

Hieronder volgt een selectie reacties van haar huisgenoten Luuk en Sanne en haar vrienden Willem, Sophie en Femke. Geef aan in hoeverre je het eens bent met deze reacties op bovenstaande situatie op een schaal van 1 tot 7: 1 = helemaal mee oneens, 2 = mee oneens, 3 = een beetje mee oneens, 4 = niet mee eens, niet mee oneens, 5 = een beetje mee eens, 6 = mee eens en 7 = helemaal mee eens.

Luuk van der Vegte: “Ik denk dat hetgeen Mirjam is overkomen komt door de persoon die ze is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Luuk van der Vegte: “Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Luuk van der Vegte: “Ik vind dat Mirjam zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik vind dat Mirjam zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is aan haarzelf te wijten is.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam erg onvoorzichtig is geweest.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam zich dom heeft gedragen.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten weten.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Sophie Helms: “Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der Zalm: “Hetgeen Mirjam is overkomen heeft ze zelf uitgelokt.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der Zalm: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten opletten.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Femke van der zalm: “Zoiets als Mirjam overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.”

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Bijlage 5: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie, Studie 1

De volgende vragen lijken op de voorgaande vragen, maar zijn toch anders. Geef aan in hoeverre je het eens bent met onderstaande stellingen. De vragen kunnen weer beantwoord worden op een schaal van 1 tot 7. Omcirkel je antwoord.

1. Ik denk dat hetgeen Mirjam is overkomen komt door de persoon die ze is.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
2. Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
3. Ik vind dat Mirjam zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
4. Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
5. Ik vind dat Mirjam zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
6. Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is aan haarzelf te wijten is.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
7. Ik denk dat Mirjam hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
8. Ik denk dat Mirjam zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
9. Ik denk dat Mirjam erg onvoorzichtig is geweest.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
10. Ik vind dat Mirjam zich dom heeft gedragen.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
11. Ik vind dat Mirjam beter had moeten weten.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
12. Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
13. Hetgeen Mirjam is overkomen heeft ze zelf uitgelokt.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
14. Ik vind dat Mirjam beter had moeten opletten.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
15. Zoiets als Mirjam overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.	<i>Helemaal mee oneens</i>	<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>Helemaal mee eens</i>
16. Zoiets als Mirjam is overkomen, is mij al eens overkomen.	<i>Ja</i>								<i>Nee</i>

Bijlage 6: Vragenlijst geloof in een rechtvaardige wereld (BJW-zelf/ BJW-anderen), Studie 1

De volgende vragen kunnen ook beantwoord worden op een schaal van 1 tot 7.

1. Ik heb het gevoel dat de wereld andere mensen eerlijk behandelt.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
2. Ik heb het gevoel dat andere mensen meestal krijgen wat zij verdienen.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
3. Ik heb het gevoel dat mensen elkaar eerlijk behandelen in het leven.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
4. Ik heb het gevoel dat de beloningen en straffen die andere mensen krijgen meestal terecht zijn.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
5. Ik heb het gevoel dat mensen elkaar het respect geven dat zij verdienen.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
6. Ik heb het gevoel dat andere mensen meestal krijgen waar ze recht op hebben.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
7. Ik heb het gevoel dat de inspanningen van andere mensen opgemerkt en beloond worden.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
8. Ik heb het gevoel dat als het andere mensen even tegenzit, ze dat vaak aan zichzelf te danken hebben.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
9. Ik heb het gevoel dat de wereld mij eerlijk behandelt.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
10. Ik heb het gevoel dat ik meestal krijg wat ik verdien.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
11. Ik heb het gevoel dat mensen me eerlijk behandelen in het leven.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
12. Ik heb het gevoel dat de beloningen en straffen die ik krijg vaak terecht zijn.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
13. Ik heb het gevoel dat mensen me het respect geven dat ik verdien.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
14. Ik heb het gevoel dat ik meestal krijg waar ik recht op heb.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
15. Ik heb het gevoel dat mijn inspanningen opgemerkt en beloond worden.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*
16. Ik heb het gevoel dat als het even tegenzit, ik dat vaak aan mezelf te danken heb.
Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

Bijlage 7: Debriefing Studie 1

Demografische gegevens

Geslacht: man/ vrouw

Leeftijd: ...

EINDE ONDERZOEK

Beste meneer/mevrouw, nogmaals bedankt voor het meedoen aan mijn afstudeeronderzoek. Zou u willen controleren of u alle vragen heeft ingevuld? Als u benieuwd bent naar de resultaten van het onderzoek kunt u uw emailadres hieronder achterlaten. En als u opmerkingen heeft over dit onderzoek, schrijft u deze dan hieronder op?

.....

Bijlage 8: Univariate overzicht. Gemiddelde scores op publieke secundaire victimisatie per item, Studie 1

Item nr. 1: “Luuk van der Vegte: “Ik denk dat hetgeen Mirjan is overkomen, komt door de persoon die ze is.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	1.960	1.800
Maastricht	1.880	1.480

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .67, p > .42, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.31, p > .25, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .24, p > .62, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 2: “Luuk van der Vegte: “Ik vind dat hetgeen Mirjam overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	2.360	1.680
Maastricht	1.520	2.000

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = 1.25, p > .26, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .19, p > .66, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = 6.24, p < .02, \eta_p^2 = .06$.

Item nr. 3: “Luuk van der Vegte: “Ik vind dat hetgeen Mirjam zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	1.800	1.360
Maastricht	1.800	1.600

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .27, p > .60, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.92, p > .16, \eta_p^2 = .02$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .27, p > .60, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 4: “Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	2.640	1.480
Maastricht	1.520	1.680

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = 3.22, p > .07, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 3.81, p > .05, \eta_p^2 = .04$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = 6.63, p < .02, \eta_p^2 = .06$.

Item nr. 5: “Sanne Huijzinga: “Ik vind dat Mirjam zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	1.800	1.500
Maastricht	1.640	1.440

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .27, p > .60, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.10, p > .29, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .03, p > .86, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 6: “Sanne Huijzinga: “Ik denk dat hetgeen Mirjam overkomen is aan haarzelf te wijten is.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	1.720	1.320
Maastricht	1.500	1.400

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .11, p > .74, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 2.00, p > .16, \eta_p^2 = .02$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .58, p > .44, \eta_p^2 = .01$.

Item nr. 7: “Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	1.120	1.000
Maastricht	1.000	1.040

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .69, p > .41, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .69, p > .41, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = 2.74, p > .10, \eta_p^2 = .03$.

Item nr. 8: “Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	2.960	2.640
Maastricht	3.160	2.640

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .08, p > .77, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.40, p > .23, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .08, p > .77, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 9: “Willem van der Putten: “Ik denk dat Mirjam erg onvoorzichtig is geweest.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	3.920	3.440
Maastricht	3.840	3.520

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .00, p = 1.00, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.37, p > .24, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .05, p > .81, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 10: “Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam zich dom heeft gedragen.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	2.760	2.560
Maastricht	2.680	2.680

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .00, p > .94, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .10, p > .74, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .10, p > .74, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 11: “Sophie Helms: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten weten.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	3.360	2.920
Maastricht	2.840	3.120

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .22, p > .64, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .05, p > .81, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = 1.09, p > .29, \eta_p^2 = .01$.

Item nr. 12: “Sophie Helms: “Hetgeen Mirjam is overkomen komt door haar uitdagende kleding.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	2.400	1.880
Maastricht	1.720	1.960

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = 1.54, p > .21, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .33, p > .56, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = 2.46, p > .12, \eta_p^2 = .03$.

Item nr. 13: “Femke van der Zalm: “Hetgeen Mirjam is overkomen heeft ze zelf uitgelokt.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	3.480	1.440
Maastricht	3.400	1.440

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .02, p > .89, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 43.50, p = .00, \eta_p^2 = .31$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .02, p > .89, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 14: “Femke van der Zalm: “Ik vind dat Mirjam beter had moeten opletten.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	3.440	3.560
Maastricht	3.120	3.200

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .81, p > .36, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = .07, p > .79, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .00, p > .95, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 15: “Femke van der Zalm: “Zoiets als Mirjam overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.””

	Ongeremd	Normale dag
Utrecht	4.400	5.080
Maastricht	4.360	4.960

Hoofdeffect afstand: $F(15, 82) = .04, p > .84, \eta_p^2 = .00$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(15, 82) = 2.41, p > .12, \eta_p^2 = .02$.

Interactie-effect afstand x ongeremdheid: $F(15, 82) = .01, p > .92, \eta_p^2 = .00$.

Vragenlijst

Beoordelen van gebeurtenissen

Gaya Killaars

G.Killaars@students.uu.nl

Bijlage 9: Vragenlijst ongeremdheid, Studie 2

Hartelijk dank dat je deze vragenlijst in wilt vullen.

Het doel van deze vragenlijst is om erachter te komen wat voor mensen ongeremd gedrag is. Dus: Hoe gedragen mensen zich als ze zich niks van andere mensen aantrekken en welke emoties voelen ze dan?

Denk niet al te lang na over je antwoord en schrijf op wat je als eerste te binnenschiet. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een situatie willen beschrijven waarin je geen remmingen voelde?

2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedroeg in die situatie zonder remmingen?

3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervoer in die situatie zonder remmingen?

Bijlage 10: Vragenlijst normale dag, Studie 2

Hartelijk dank dat je deze vragenlijst in wilt vullen.

Het doel van deze vragenlijst is om erachter te komen hoe mensen een normale dag uit hun leven ervaren. Dus: Hoe gedragen mensen zich op een normale dag en welke emoties voelen ze op een normale dag?

Denk niet al te lang na over je antwoord en schrijf op wat je als eerste te binnenschiet. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

1. Zou je hieronder zo kort mogelijk een normale dag uit je leven willen beschrijven?

2. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven hoe je je gedraagt op zo'n normale dag?

3. Zou je hieronder zo kort mogelijk willen omschrijven welke emoties je ervaart op zo'n normale dag?

Vragenlijst

Beoordelen van gebeurtenissen

Gaya Killaars

G.Killaars@students.uu.nl

Bijlage 11: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie medestudent, Studie 2

De volgende vragen hebben betrekking op de videoclip die je zojuist hebt gezien. Geef aan in hoeverre je het eens bent met onderstaande stellingen. De vragen kunnen beantwoord worden op een schaal van 1 (helemaal mee oneens) tot 7 (helemaal mee eens). Omcirkel je antwoord.

1. Ik denk dat hetgeen Linda is overkomen komt door de persoon die ze is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

2. Ik vind dat hetgeen Linda overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

3. Ik vind dat Linda zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

4. Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

5. Ik vind dat Linda zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

6. Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is aan haarzelf te wijten is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

7. Ik denk dat Linda hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

8. Ik denk dat Linda zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

9. Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

10. Ik vind dat Linda zich dom heeft gedragen.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

11. Ik vind dat Linda beter had moeten weten.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

12. Hetgeen Linda is overkomen komt door haar uitdagende gedrag.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

13. Hetgeen Linda is overkomen heeft ze zelf uitgelokt.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

14. Ik vind dat Linda beter had moeten opletten.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

15. Zoiets als Linda overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

16. Zoiets als Linda is overkomen, is mij al eens overkomen.

Ja / Nee

17. Ik denk dat hetgeen Linda's medestudent heeft gedaan komt door de persoon die hij is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

18. Ik denk dat Linda's medestudent een slecht persoon is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

19. Ik denk dat hetgeen Linda's medestudent heeft gedaan komt door de situatie, waarin hij zich bevond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

De meeste verkrachters zoals Linda's medestudent krijgen een straf variërend van 24 tot 50 maanden. Welke straf vind jij dat Linda's medestudent verdient?

..... maanden.

Bijlage 12: Vragenlijst individuele secundaire victimisatie professor, Studie 2

De volgende vragen hebben betrekking op de videoclip die je zojuist hebt gezien. Geef aan in hoeverre je het eens bent met onderstaande stellingen. De vragen kunnen beantwoord worden op een schaal van 1 (helemaal mee oneens) tot 7 (helemaal mee eens). Omcirkel je antwoord.

1. Ik denk dat hetgeen Linda is overkomen komt door de persoon die ze is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

2. Ik vind dat hetgeen Linda overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

3. Ik vind dat Linda zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

4. Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

5. Ik vind dat Linda zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

6. Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is aan haarzelf te wijten is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

7. Ik denk dat Linda hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

8. Ik denk dat Linda zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

9. Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

10. Ik vind dat Linda zich dom heeft gedragen.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

11. Ik vind dat Linda beter had moeten weten.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

12. Hetgeen Linda is overkomen komt door haar uitdagende gedrag.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

13. Hetgeen Linda is overkomen heeft ze zelf uitgelokt.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

14. Ik vind dat Linda beter had moeten opletten.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

15. Zoiets als Linda overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

16. Zoiets als Linda is overkomen, is mij al eens overkomen.

Ja / Nee

17. Ik denk dat hetgeen Linda's professor heeft gedaan komt door de persoon die hij is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

18. Ik denk dat Linda's professor een slecht persoon is.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

19. Ik denk dat hetgeen Linda's professor heeft gedaan komt door de situatie, waarin hij zich bevond.

Helemaal mee oneens 1 2 3 4 5 6 7 *Helemaal mee eens*

De meeste verkrachters zoals Linda's professor krijgen een straf variërend van 24 tot 50 maanden. Welke straf vind jij dat Linda's professor verdient?

..... maanden.

Bijlage 13: Script proefleider, Studie 2

‘Ik ben al sinds de middelbare school bevriend met Linda. Ze is mijn allerbeste vriendinnetje. Samen zijn we opgegroeid. Tijdens haar studietijd is haar iets heel ergs overkomen. Ze is verkracht door haar hoogleraar/medestudent* in een steegje. Ik wil haar graag helpen bij het verwerken van wat er toen is gebeurd. Je kunt je voorstellen dat het een heel heftig en emotioneel proces is voor zo’n meisje. Toen ik een onderwerp voor mijn masteronderzoek moest bedenken, wist ik meteen waar ik onderzoek naar wilde doen. Zij was mijn inspiratie. Ik doe onderzoek naar de beleving van heftige gebeurtenissen. Ik hoop haar door middel van mijn onderzoek te kunnen steunen in deze moeilijke tijd. Ik heb haar gevraagd of ze mee wilde werken aan mijn onderzoek. Dit wilde ze heel graag.

Je begint straks met het beantwoorden van 3 korte vragen. Daarna krijg je een filmpje te zien waarin mijn vriendinnetje vertelt wat er is gebeurd. Vervolgens krijg je een korte vragenlijst die je na afloop in een envelop kunt doen. Deze dichte envelop mag je vervolgens tussen alle andere enveloppen stoppen zodat je anonimiteit gewaarborgd blijft. Als je nog vragen hebt mag je ze stellen en je mag ten alle tijden stoppen.’

* In de verschillende condities werd onderscheid gemaakt tussen hoogleraar en medestudent.

Bijlage 14: Debriefing Studie 2

Demografische gegevens

Geslacht: man/ vrouw

Leeftijd: ...

EINDE ONDERZOEK

Beste meneer/mevrouw, nogmaals bedankt voor het meedoen aan mijn afstudeeronderzoek. Zou u willen controleren of u alle vragen heeft ingevuld? Als u benieuwd bent naar de resultaten van het onderzoek kunt u uw emailadres hieronder achterlaten. En als u opmerkingen heeft over dit onderzoek, schrijft u deze dan hieronder op?

.....

Bijlage 15: Univariate overzicht. Gemiddelde scores op individuele secundaire victimisatie per item, Studie 2

Item nr. 1: “Ik denk dat hetgeen Linda is overkomen, komt door de persoon die ze is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.095	1.067
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 4.54, p < .04, \eta_p^2 = .04$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 1.14, p > .70, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .14, p > .70, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 2: “Ik vind dat hetgeen Linda overkomen is komt door hoe ze zich gedragen heeft”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.143	1.200
Professor	1.042	1.069

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.42, p > .12, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .32, p > .57, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .04, p > .84, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 3: “Ik vind dat hetgeen Linda zelf verantwoordelijk is voor hetgeen haar overkomen is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.000	1.167
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.87, p > .09, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 2.87, p > .09, \eta_p^2 = .03$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 2.87, p > .09, \eta_p^2 = .03$.

Item nr. 4: “Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is, ze over zichzelf heeft afgeroepen”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.143	1.067
Professor	1.042	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.42, p > .12, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 1.20, p > .27, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .10, p > .74, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 5: “Ik vind dat Linda zelf schuld heeft aan hetgeen haar overkomen is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.048	1.067
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.95, p > .08, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .08, p > .77, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .08, p > .77, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 6: “Ik denk dat hetgeen Linda overkomen is aan haarzelf te wijten is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.143	1.033
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 5.58, p < .02, \eta_p^2 = .05$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 2.16, p > .14, \eta_p^2 = .02$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 2.16, p > .14, \eta_p^2 = .02$.

Item nr. 7: “Ik denk dat Linda hetgeen haar overkomen is ook heeft verdiend”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.000	1.033
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = .73, p > .39, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .73, p > .39, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .73, p > .39, \eta_p^2 = .01$.

Item nr. 8: “Ik denk dat Linda zich onverantwoordelijk heeft gedragen in haar situatie”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.476	1.667
Professor	1.042	1.172

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 11.21, p < .001, \eta_p^2 = .10$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 1.34, p > .25, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .05, p > .83, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 9: “Ik denk dat Linda erg onvoorzichtig is geweest”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	2.143	2.533
Professor	2.125	1.690

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 3.26, p > .07, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .01, p > .92, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 3.00, p > .08, \eta_p^2 = .03$.

Item nr. 10: “Ik vind dat Linda zich dom heeft gedragen”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.571	1.733
Professor	1.333	1.310

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 4.18, p < .05, \eta_p^2 = .04$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .18, p > .66, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .33, p > .56, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 11: “Ik vind dat Linda beter had moeten weten”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.667	1.567
Professor	1.292	1.276

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 3.58, p > .06, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .11, p > .74, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .06, p > .81, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 12: “Hetgeen Linda is overkomen komt door haar uitdagende gedrag”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.095	1.133
Professor	1.042	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.17, p > .14, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .00, p > .97, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .40, p > .53, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 13: “Hetgeen Linda is overkomen heeft ze zelf uitgelokt”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	1.095	1.100
Professor	1.000	1.000

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 2.58, p > .09, \eta_p^2 = .03$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .00, p > .96, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .00, p > .97, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 14: “Ik vind dat Linda beter had moeten opletten”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	2.095	2.633
Professor	2.083	1.448

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 6.82, p < .01, \eta_p^2 = .06$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .04, p > .83, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 6.55, p < .02, \eta_p^2 = .06$.

Item nr. 15: “Zoiets als Linda overkomen is zou mij ook kunnen gebeuren”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	5.762	5.900
Professor	5.375	5.586

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 1.99, p > .16, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .49, p > .48, \eta_p^2 = .00$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .02, p > .88, \eta_p^2 = .00$.

Item nr. 17: “Ik denk dat hetgeen de professor/medestudent heeft gedaan komt door de persoon die hij is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	5.000	3.567
Professor	4.958	4.966

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 7.01, p < .01, \eta_p^2 = .07$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 7.74, p < .01, \eta_p^2 = .07$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 7.90, p < .01, \eta_p^2 = .07$.

Item nr. 18: “Ik denk dat de professor/ medestudent een slecht persoon is”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	4.381	3.967
Professor	4.083	4.931

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 1.24, p > .26, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .53, p > .47, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 4.45, p < .04, \eta_p^2 = .04$.

Item nr. 19: “Ik denk dat hetgeen de professor/ medestudent heeft gedaan komt door de situatie waarin hij zich bevond”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	3.143	3.100
Professor	2.292	3.276

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 1.73, p > .19, \eta_p^2 = .02$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = 3.36, p > .07, \eta_p^2 = .03$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = 4.00, p < .05, \eta_p^2 = .04$.

Item nr. 20: “De meeste verkrachters krijgen een straf variërend van 24 tot 50 maanden. Welke straf vind jij dat de professor/ medestudent verdient?”.

	Ongeremd	Normale dag
Medestudent	35.00	36.767
Professor	37.500	39.379

Hoofdeffect dader: $F(1, 100) = 1.29, p > .25, \eta_p^2 = .01$.

Hoofdeffect ongeremdheid: $F(1, 100) = .65, p > .42, \eta_p^2 = .01$.

Interactie-effect dader x ongeremdheid: $F(1, 100) = .00, p > .98, \eta_p^2 = .00$.

Stageverslag

Naam: Gaya Killaars

Studentnummer: 3270122

Datum: 7 jan. 2013

Onder begeleiding van: Prof. Dr. Kees van den Bos

Universiteit Utrecht, Sociale Wetenschappen

Master Sociale Psychologie, interne onderzoeksstage

Motivering keuze onderzoeksstage

Ik begon de Master Sociale Psychologie vrij chaotisch. Op het laatste moment kon ik na veel telefoontjes en brieven alsnog in maart beginnen. Als februaristarter begin je met het lopen van stage. Bij het kiezen van een stage voor mijn master, leek mijn voorkeur al snel duidelijk. Na vier jaar uit de boeken leven, wilde ik nu wel eens mijn kennis in de praktijk opdoen en toepassen. Ik ging op internet op zoek naar interessante bedrijven, tot ik opeens een email van Kees van den Bos kreeg. Hij kwam met het voorstel om bij hem een interne onderzoeksstage te doen. Mijn eerste verwachting was dat het niet uitdagend genoeg voor me zou zijn en dat het gebrek aan samenwerken me niet zou aanstaan. Een positievere verwachting bij een dergelijke stage was dat ik veel van mijn begeleider zou leren wat betreft het zelfstandig opzetten van een onderzoek. Zoals ik al eerder heb mogen ervaren in de samenwerking met Kees van den Bos tijdens mij Bachelorscriptie, verwachtte ik dat ik veel vrijheid zou krijgen van hem om mijn eigen draai aan het onderzoek te kunnen geven. Verder weet ik dat ik tijdens mijn vorige samenwerkervaring met hem, geïnspireerd werd door zijn passie voor de sociale psychologie. Deze verwachtingen ondersteunden mijn behoefte aan creativiteit, vrijheid en praktijk. Na een goed gesprek met Kees van den Bos, werden mijn verwachtingen bevestigd. Deze stage zou een goede leerervaring zijn en een goede voorbereiding op toekomstig werk met genoeg uitdaging. De keuze werd gemaakt en ik ging voor een onderzoeksstage in plaats van een praktijkstage.

Keuze onderwerp

Het opzetten van het onderzoek begon met het vinden van een onderwerp waar ik geïnteresseerd in was. Mijn interesses liggen vooral in onderwerpen zoals groepsgedrag, sociale beïnvloeding, heuristieken, omstandersdilemma en ongeremdheid. Na het lezen van artikels met uiteenlopende onderwerpen, bleven de artikels over ongeremdheid mij het meeste

vragen oproepen. Hierover wilde ik nog veel meer te weten komen dan alleen het onderzoek dat ik over ongeremdheid had gedaan tijdens mijn Bachelorscriptie.

Ik wilde ongeremdheid koppelen aan een of meerdere andere onderwerpen. Vernieuwing en relevantie waren mijn doel. Ik merkte dat ik teveel onderwerpen interessant vond om ongeremdheid mee te combineren. Mijn begeleider moest me afremmen en na een paar inspirerende en motiverende brainstormsessies met mijn begeleider, kwamen we op de onderwerpen geloof in een rechtvaardige wereld en secundaire victimisatie. Nu ik het onderwerp helder had, kon ik het onderzoek ontwerpen.

Ontwerp van onderzoek

Het ontwerpen van het onderzoek vond ik erg lastig. Dit was dan ook een punt waarop ik vastliep. Ik vond het moeilijk om te bedenken hoe alle variabelen op een juiste en nuttige manier geoperationaliseerd konden worden. Mijn begeleider bood steun en samen kwamen we tot een heel vernieuwend en belangwekkend onderzoek.

De experimenten

In Studie 1 stond het effect van ongeremdheid en geloof in een rechtvaardige wereld (in de vorm van een fysieke afstandsmaat) op publieke secundaire victimisatie centraal. In Studie 2 lag de focus op de invloed van ongeremdheid en geloof in een rechtvaardige wereld (in de vorm van een psychologische afstandsmaat) op individuele secundaire victimisatie. Voor het verzamelen van data ging ik in Studie 1 op straat mensen werven en in Studie 2 in de Universiteitsbibliotheek in Utrecht. Dit viel meer tegen dan ik had gedacht. Het was erg frustrerend om iedere keer een “nee” te horen bij het aanmoedigen van mensen om mee te doen aan mijn onderzoek. Echter, mijn optimisme zorgde ervoor dat ik toch gemotiveerd bleef.

Toen de data eenmaal binnen was, moesten deze geanalyseerd worden met behulp van SPSS. Hoewel het me een moeilijke opgave leek, zag ik uitdaging in het onder de knie krijgen van dit programma. Met goede begeleiding van mijn begeleider, heb ik mijn kennis van SPSS enorm kunnen vergroten.

Uit de resultaten kwam naar voren dat meegaan in publieke secundaire victimisatie mogelijk is, wanneer mensen zich in een ongeremde staat bevinden en wanneer het misdrijf dichtbij heeft plaatsgevonden (Studie 1). Uit Studie 2 bleek dat mensen deden aan individuele secundaire victimisatie, wanneer zij in een normale staat verkeerden en wanneer de dader van het onschuldige slachtoffer een medestudent was. Dit zogenoemde normale BJW-effect verdween wanneer mensen ongeremd waren.

Doelstellingen: successen en verbeterpunten

Tijdens deze stage wilde ik aan een aantal doelen werken. Ik wilde mijn zelfstandigheid in het opzetten van een onderzoek ontwikkelen. Dit leek me leerzaam en nuttig voor eventueel toekomstig werk in het onderzoek. Ik heb gemerkt dat ik op bepaalde momenten veel heb gehad aan inspiratie door mijn begeleider. Hij wist me de vrijheid te geven om te falen en vast te lopen en hiervan te leren. Dit heeft een positief bijgedragen aan mijn zelfstandigheid.

Hierbij was het in mijn ogen ook noodzakelijk en een uitdaging om het programma SPSS beter onder de knie te krijgen. Ook hierin heeft mijn begeleider een deel van zijn kennis op mij over kunnen brengen. Verder wilde ik mijn creativiteit in het schrijven kwijt wilde ik tijdens deze stage mijn kwaliteit hierin kunnen laten zien. Hoewel ik dacht dat het me gemakkelijk af zou gaan, bleken er genoeg verbeterpunten. Door de kritische blik van mijn begeleider werd ik aangemoedigd preciezer te schrijven en toch vermakelijk.

Mijn grootste vijand is tot nu toe altijd planning geweest. Hoewel ik veel dingen op het laatste moment doe, haal ik mijn deadlines, gepaard met stress, normaal gesproken wel

altijd. Bij mijn begeleider kreeg ik de ruimte om deadlines te missen, hiervan te leren om beter te plannen en hierin te verbeteren. Ik vond het vervelend dat mijn begeleider mijn hele proces van plannen mee kon maken. Ik heb de perceptie dat in de ogen van docenten, het negatief wordt gevonden wanneer een student alles op het laatste moment doet. Ik kan nu accepteren dat ik plannen in de toekomst een leerpunt is, maar niet noodzakelijk om mijn werk af te kunnen krijgen.

Conclusie

Kees van den Bos is een goede begeleider. Hij ondersteunt waar nodig, inspireert en motiveert. Hij geeft niet alleen leerzame feedback, zijn feedback vergt ook denkwerk. Hierdoor wordt je aangemoedigd kritisch te blijven. Van deze stage heb ik dan ook veel mogen leren. Ik heb een kijkje mogen nemen in de wereld van het doen van onderzoek. Ik heb ontdekt dat de tijd nemen om een onderzoek op te zetten, net zo belangrijk is als het juist opschrijven van de resultaten. Tevens heb ik geleerd dat creativiteit ook in de onderzoekswereld mogelijk is en niet alleen op externe plekken. Ik ben ontzettend blij met mijn ervaring die ik heb opgedaan tijdens mijn interne onderzoeksstage!